

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Μεταναστευτικής
Πολιτικής

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017

Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως
αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του
φαινομένου: Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα
συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

EPLO
European Public Law
Organization

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ • ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017
Η επιστροφή των παρانونών μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

Η μελέτη εκπονήθηκε από την Ομάδα Έργου του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΟΔΔ).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Βασίλης Χατζόπουλος, Καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου και Πολιτικών στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. Είναι επισκέπτης Καθηγητής στο Κολλέγιο της Ευρώπης στη Μπρυζ (Βέλγιο) και επί τιμή Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Νότιιχαμ (Ηνωμένο Βασίλειο). Ειδικεύεται σε θέματα θεσμών και διακυβέρνησης της ΕΕ, εσωτερικής αγοράς, απελευθέρωσης των υπηρεσιών και οργάνωσης της δημόσιας υπηρεσίας (ΥΓΟΣ), κρατικών προμηθειών και κρατικών ενισχύσεων, καθώς και σε θέματα ασύλου και μετανάστευσης.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Θεόδωρος Φούσκας, Διδάκτωρ Κοινωνιολογίας με ειδικότητα στα θέματα μετανάστευσης, μετανάστευσης εργασίας, μεταναστευτικών κοινοτικών οργανώσεων, επισφαλούς απασχόλησης, χαμηλού-κύρους/χαμηλά αμειβόμενης εργασίας, ένταξης πολιτών τρίτων χωρών, αλληλεγγύης, κοινωνικής προστασίας, αδήλωτης εργασίας, παράτυπης μετανάστευσης, πρόσβασης στην υγεία και στα συνδικάτα στις κοινωνίες υποδοχής. 2016-2017 Εργαστηριακός Συνεργάτης, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα (ΤΕΙ) Αθήνας (Ελλάδα) και Τακτικός Καθηγητής στο Τμήμα Επαγγελματικής Μετεκπαίδευσης Επιτελών-Στελεχών (ΤΕΜΕΣ) της Σχολής Μετεκπαίδευσης και Επιμόρφωσης της Ελληνικής Αστυνομίας (Ελλάδα).

Κύριος Ερευνητής. Συγγραφή στην Ελληνική, μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Γεωργία Πεγλίδη, Δικηγόρος, Πτυχίο Νομικής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Τμήμα Νομικής Σχολής, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Ειδίκευσης «Δημόσιο Δίκαιο και Πολιτική Επιστήμη», Τμήμα Νομικής Σχολής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Ελλάδα).

Βοηθός ερευνήτρια. Συγγραφή στην Ελληνική, μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Andrea De Maio, Διδάκτωρ Νομικής, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Ρώμης Σαπιέντσα (Ιταλία). Αναπληρωτής Διευθυντής Τεχνικής Συνεργασίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΕΟΔ).

Βοηθός ερευνητής. Μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

Cheryl Novak, MSc στις Διεθνείς Σχέσεις, Πανεπιστήμιο του Κέμπριτζ (Ηνωμένο Βασίλειο), Αναπληρώτρια Διευθύντρια Εκπαιδευτικών Δραστηριοτήτων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου (ΕΕΟΔ).

Βοηθός ερευνητρια. Μετάφραση στην Αγγλική και ανάλυση δεδομένων, επιμέλεια των κεφαλαίων και διεξαγωγή συνεντεύξεων.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν θερμά για τα χρήσιμα σχόλια και τις παρατηρήσεις τους τα Μέλη της Ομάδας Παραλαβής και Αξιολόγησης της Μελέτης (ΟΠΑΜ) του Εθνικού Σημείου Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης (ΕΔΜ):

Ξενοφών Ραχωβίτσας, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων, Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης.

Κωνσταντίνος Παπαδόπουλος, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων, Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης.

Μιχαήλ Κοσμίδη, Προϊστάμενος του Τμήματος Μεταναστευτικής Πολιτικής της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Αθηνά Μπαλοπούλου, Υπάλληλος της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Ευχαριστούμε επίσης για τη συνδρομή και την παροχή πληροφοριών τους:

Ελένη Σιώπη, Υπάλληλος της Διεύθυνσης Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής.

Σάββας Παπαδόπουλος, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας, Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων, Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης.

Εικόνα εξωφύλλου: Θεόδωρος Φούσκας – προσωπική συλλογή: «Μετανάστες στην Αθήνα», 2010.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μετανάστευσης (ΕΔΜ) θεσπίστηκε το 2003, αρχικά ως προπαρασκευαστική δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έχοντας σκοπό την παροχή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στα Κράτη-Μέλη αντικειμενικών, αξιόπιστων, συγκρίσιμων, επικαιροποιημένων και ενημερωμένων δεδομένων για τη μετανάστευση και το άσυλο, ώστε να στηριχτεί η χάραξη της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κατ' επέκταση των οικείων εθνικών πολιτικών στους τομείς αυτούς. Ακολούθως, το Συμβούλιο της ΕΕ, το 2008, με την υπ' αριθ. 381/2008/ΕΚ Απόφαση, ίδρυσε το ΕΔΜ, ως μόνιμη πλέον δομή, η οποία θα λειτουργεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με τη συμμετοχή των Κρατών-Μελών με σκοπό την επίτευξη των ανωτέρω στόχων.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το EMN και τις εργασίες του, μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα

www.emn.europa.eu

ή στον ελληνικό ιστότοπο

<http://emn.ypes.gr>

Στοιχεία επικοινωνίας με το Ελληνικό Σημείο Επαφής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης:

Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής
Γενική Γραμματεία Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής
Γενική Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής
Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής
Τμήμα Μεταναστευτικής Πολιτικής

Ευαγγελιστριάς 2
105 63 Αθήνα
Τηλ. 213 136 1251/57
Email: emn@immigration.gov.gr

© 2017, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής. Όλα τα δικαιώματα κατοχυρωμένα.

Αυτή η μελέτη πραγματοποιήθηκε με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης. Τα περιεχόμενα της έρευνας αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συγγραφέα. Σε καμία περίπτωση η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που εμπεριέχονται από τρίτους.

Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου: Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

Περιεχόμενα

Top-line "Factsheet" (Εθνική συνεισφορά)	6
Ενότητα 1: Συνοπτική επισκόπηση της εθνικής κατάστασης όσον αφορά την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών	8
E1. Παρακαλείσθε να παρασχέτε μια επισκόπηση των εθνικών μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας για την Επιστροφή (συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών πρακτικών, των ερμηνειών και των αλλαγών που σχετίζονται με τη νομολογία σχετικά με την Οδηγία για την Επιστροφή) ή ισοδύναμων προτύπων (για Κράτη Μέλη που δεν καλύπτονται από την Οδηγία) στο Κράτος Μέλος σας.	8
E2. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (8)] Το Κράτος Μέλος σας κάνει χρήση της παρέκκλισης που προβλέπεται στο Άρθρο 2(2)(α) και (β) της Οδηγίας για την Επιστροφή;	8
E3. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν πρόσφατες αλλαγές στο νομικό και/ή πολιτικό πλαίσιο	8
E4. Είναι η επιστροφή των παρανόμων διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών προτεραιότητα στο κράτος μέλος σας;	10
Ενότητα 2: Συστηματική έκδοση αποφάσεων επιστροφής	11
E5. Ποιες είναι οι αρμόδιες Αρχές για την έκδοση απόφασης επιστροφής στο Κράτος Μέλος σας;	11
E6a. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (5)] Απέχει το Κράτος Μέλος σας από το να εκδώσει απόφαση επιστροφής στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα	11
E6b. Σε σχέση με την Ε6a, το Κράτος Μέλος σας έχει λάβει μέτρα για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και σύλληψη αυτών των παρανόμων διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων η τοποθεσία είναι άγνωστη;	11
E6γ. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)(δ)] Εκδίδει το Κράτος Μέλος σας απόφαση επιστροφής όταν ανιχνεύεται παράνομη διαμονή κατά την έξοδο;	11
E7. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (5)(γ)] Στο Κράτος Μέλος σας, εκδίδεται η απόφαση επιστροφής μαζί με την απόφαση για τερματισμό της νόμιμης διαμονής ενός υπηκόου τρίτης χώρας;	12
E8. Προβλέπει το Κράτος Μέλους σας τη δυνατότητα να χορηγήσει αυτόνομο τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα διαμονής για συμπενοικτικούς, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους σε υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα στην επικράτειά τους;	12
E9a. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (6)] Στο Κράτος Μέλος σας, οι αποφάσεις επιστροφής έχουν απεριόριστη διάρκεια;	14
E9b. Εάν όχι, για πόσο χρονικό διάστημα ισχύουν οι αποφάσεις επιστροφής;	14
E10. Διαθέτει το κράτος μέλος σας κάποιο μηχανισμό που να λαμβάνει υπόψη τυχόν αλλαγές στην ατομική κατάσταση των συγκεκριμένων υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου επαναπροώθησης πριν από την επιβολή της απομάκρυνσης;	14
E11. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (7)] Το Κράτος Μέλος σας εισάγει συστηματικά σε αποφάσεις επιστροφής τις πληροφορίες ότι οι πολίτες τρίτων χωρών πρέπει να εγκαταλείψουν το έδαφος του Κράτους Μέλους προκειμένου να φθάσουν σε τρίτη χώρα;	15
Ενότητα 3: Κίνδυνος διαφυγής	16
E12. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (15)] Στο κράτος μέλος σας, τα παρακάτω στοιχεία/συμπεριφορές θεωρούνται ως μαχητό τεκμήριο ότι υπάρχει κίνδυνος διαφυγής;	16
Πίνακας 1: Εκτίμηση του κινδύνου διαφυγής.	16
E13. Ποια μέτρα ισχύουν στο Κράτος Μέλος σας για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διαφυγής κατά τη διάρκεια της περιόδου εθελουσίας αναχώρησης;	16
E14. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που σχετίζονται με τον προσδιορισμό της ύπαρξης κινδύνου διαφυγής στο Κράτος Μέλος σας.	16
E15. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα καλής πρακτικής στον προσδιορισμό της ύπαρξης κινδύνου διαφυγής από το Κράτος Μέλος σας, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο ποιος θεωρεί ότι η πρακτική θεωρείται επιτυχής, δεδομένου ότι, όταν έχει τεθεί σε ισχύ, η καταλληλότητά της και εάν η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης.	17
Ενότητα 4: Αποτελεσματική επιβολή των αποφάσεων επιστροφής	18
E16. Η εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει κυρώσεις για υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με απόφαση επιστροφής και/ή παρεμποδίζουν σκόπιμα διαδικασίες επιστροφής;	18
Ενότητα 4.1: Αμοιβαία αναγνώριση	18
E17. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (9)(δ)] Το Κράτος Μέλος σας αναγνωρίζει συστηματικά αποφάσεις επιστροφής που εκδίδονται από άλλο Κράτος Μέλος σε υπηκόους τρίτων χωρών που είναι παρόντες στην επικράτεια;	18
Ενότητα 4.2: Ταξιδιωτικά έγγραφα	19
E18. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (9)(γ)] Το Κράτος Μέλος σας εκδίδει Ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά έγγραφα για επιστροφή σύμφωνα με τον κανονισμό 2016/1953;	19
E19. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια διαδικασία που ακολουθείται για αίτηση από την τρίτη χώρα επιστροφής να παραδώσει έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο/να αποδεχθεί ένα ευρωπαϊκό ταξιδιωτικό έγγραφο;	19
Ενότητα 4.3: Χρήση κράτησης σε διαδικασίες επιστροφής	19
E20a. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(α)] Στο κράτος μέλος σας, είναι δυνατόν να τεθεί υπό κράτηση πολίτης τρίτης χώρας στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής;	19
E20b. Εάν Ναι, διευκρινίστε τους λόγους για τους οποίους μπορεί να κρατηθεί πολίτης τρίτης χώρας.	20
E21. Πόσο συχνά χρησιμοποιεί το Κράτος Μέλος την κράτηση με σκοπό την απομάκρυνση;	20
Πίνακας 2: Οι πολίτες τρίτων χωρών που έχουν τεθεί υπό κράτηση 2012-2016.	20
E22a. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(β)] Στο Κράτος Μέλος σας, ποιο είναι το συνολικό μέγιστο επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα κράτησης;	20
E22b. Η εθνική σας νομοθεσία προβλέπει εξαιρέσεις σε περίπτωση υπέρβασης αυτής της μέγιστης επιτρεπόμενης διάρκειας κράτησης;	20
E23a. Στο Κράτος Μέλος σας, η κράτηση διατάσσεται από διοικητικές ή δικαστικές Αρχές;	21
E23b. Εάν η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές Αρχές, παρακαλείσθε να παράσχετε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία επανεξέτασης της νομιμότητας της κράτησης και το χρονοδιάγραμμα που ισχύει για την εν λόγω επανεξέταση	21
E24a. Στο Κράτος Μέλος σας, η διάρκεια της διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση επανεξετάζεται μετά από αίτηση του υπηκόου τρίτης χώρας ενδιαφερόμενο ή αυτοδικαίως;	21
E24b. Στο Κράτος Μέλος σας, πόσο συχνά επανεξετάζεται η παραμονή ενός υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση;	21
E24γ. Στο Κράτος Μέλος σας, η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση, επανεξετάζεται από δικαστικές ή διοικητικές Αρχές;	21
E25. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(γ)] Πόσα κέντρα κράτησης ήταν σε λειτουργία και ποια ήταν η συνολική ικανότητα κράτησης;	22
Πίνακας 3: Ικανότητα κράτησης την 31η Δεκεμβρίου 2016	22
E26. Πώς υπολογίζει το Κράτος Μέλος σας τον αριθμό των θέσεων κράτησης;	22
E27. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (21)(ζ)]. Στο Κράτος Μέλος σας, οι πολίτες τρίτων χωρών υπόκεινται σε διαδικασίες επιστροφής που ενώ κρατούνται σε εξειδικευμένες εγκαταστάσεις κράτησης;	22
E28a. Το κράτος μέλος σας έχει αντιμετωπίσει μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης, κατά την οποία ένας εξαιρετικά μεγάλος αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών προς επιστροφή εναπόθεσε ένα απρόβλεπτα βαρύ φορτίο για την ικανότητα των εγκαταστάσεων κράτησης ή το διοικητικό ή δικαστικό προσωπικό;	22
E28b. Έχει την ικανότητα το Κράτος Μέλος σας να εγγυηθεί τα πρότυπα για τις συνθήκες κράτησης, όπως ορίζεται στο Άρθρο 16 της Οδηγίας για την Επιστροφή, τα οποία έχουν επηρεαστεί από τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό άλλων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών (π.χ. περιπατήσιες Δουβλίνο) που τοποθετούνται σε χώρους κράτησης;	22
E28γ. Αν να στην Ε28a, παρακαλείσθε να περιγράψετε την κατάσταση (/εις) με περισσότερες λεπτομέρειες και να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τυχόν παρεκκλίσεις όπου το Κράτος Μέλος σας μπορεί να έχει αποφασίσει να εφαρμόσει σε σχέση με τους γενικούς όρους κράτησης και την κανονική περίοδο του δικαστικού ελέγχου	23
Ενότητα 4.4: Η χρήση εναλλακτικών μορφών κράτησης σε διαδικασίες επιστροφής	23
E29. Παρακαλείσθε να αναφέρετε αν υπάρχουν εναλλακτικές μορφές κράτησης υπηκόων τρίτων χωρών που είναι διαθέσιμες στο Κράτος Μέλος σας και να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με την πρακτική οργάνωση κάθε εναλλακτικής	23
Πίνακας 4: Εναλλακτικές μορφές κράτησης	23
E30. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή της κράτησης ή/και των εναλλακτικών μορφών κράτησης στο Κράτος Μέλος σας.	24
E31. Παρακαλείσθε να αναφέρετε παραδείγματα καλής πρακτικής στην εφαρμογή της κράτησης στο Κράτος Μέλος σας και των εναλλακτικών μορφών κράτησης, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από ποιον η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχημένη, τη σημασία της, από πότε εφαρμόζεται η πρακτική και αν η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης	24
Ενότητα 5: Διαδικαστικές εγγυήσεις και ένδικα μέσα	25
E32. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)(δ)] Εκτιμώνται συστηματικά η εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης ή/και του Άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ως μέρος της διαδικασίας για να ληφθεί μια απόφαση επιστροφής;	25
E33. Στο κράτος μέλος σας, ενώπιον ποιας αρχής μπορεί να προσβληθεί η απόφαση επιστροφής;	25
E34. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)(β)] Υπάρχει προθεσμία για τον ενδιαφερόμενο πολίτη τρίτης χώρας να προσφύγει κατά της απόφασης επιστροφής;	26
E35. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)(γ)] Στο Κράτος Μέλος σας, έχει η προσφυγή κατά απόφασης επιστροφής ανασταλτικό αποτέλεσμα;	26
E36. Η εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει μια διοικητική/δικαστική ακρόαση για τους σκοπούς της επιστροφής;	27
E37. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)(α)] Στο κράτος μέλος σας, υπάρχει η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί ακρόαση επιστροφής μαζί με ακρόασεις για διαφορετικούς σκοπούς;	27
E38. Υπάρχει υποχρέωση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας να παραστεί στην ακρόαση αυτοπροσώπως;	27
Ενότητα 6: Οικογενειακή ζωή, παιδιά και κατάσταση υγείας	28
E39. Στο Κράτος Μέλος σας, ποιες κατηγορίες προσώπων θεωρούνται ευάλωτες σε σχέση με την επιστροφή/κράτηση;	28
E40. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (13)] Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού λαμβάνεται υπόψη, πώς και από ποιον αξιολογείται πριν από την έκδοση απόφασης επιστροφής;	28
E41. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια στοιχεία λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού για να καθοριστεί αν η απόφαση επιστροφής θα πρέπει να εκδοθεί εις βάρος ενός παράνομα διαμένοντος ανήλικου (εκτός από την αξιολόγηση της αρχής της μη επαναπροώθησης);	29
Πίνακας 5: Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού	29
E42. Σε περίπτωση που η απόφαση επιστροφής έναντι ασυνόδευτου ανήλικου δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, το Κράτος Μέλος σας χορηγεί στον ανήλικο το δικαίωμα παραμονής;	29
E43. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (13)(γ)] Διαθέτει η χώρα σας σε ισχύ πολιτικές επανένταξης που απευθύνονται ειδικά σε ασυνόδευτους ανήλικους;	29
E44. Στο Κράτος Μέλος σας, μπορεί η εκτέλεση της απόφασης επιστροφής να αναβληθεί για λόγους υγείας;	29
E45. Στο Κράτος Μέλος σας, πώς διεξάγεται η αξιολόγηση της κατάστασης της υγείας του υπό εξέταση υπηκόου τρίτης χώρας;	29
E46. Όταν οι επαναταξιζόμενοι υποφέρουν από προβλήματα υγείας, έχει το Κράτος Μέλος σας λαμβάνει υπόψη την προβλεπόμενη στην ιατρική περίθαλψη στη χώρα επιστροφής;	29

**Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ**

E47. Όταν οι επαναπατριζόμενοι υποφέρουν από προβλήματα υγείας, το Κράτος Μέλος σας προβλέπει για την προμήθεια της απαραίτητης φαρμακευτικής αγωγής στη χώρα επιστροφής;	29
E48. Το Κράτος Μέλος σας αναβάλλει την επιστροφή του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας αν είναι έγκυος;	30
E49α. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (14)] Στο Κράτος Μέλος σας, είναι δυνατόν να κρατούνται άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ανηλικών, οικογενειών με παιδιά, εγκύων γυναικών ή ατόμων με ειδικές ανάγκες;	30
E49β. Κατά περίπτωση, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να κρατούνται εύαλτα άτομα;	30
E50. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που συνδέονται με την υλοποίηση της επιστροφής των εύαλτων προσώπων στο Κράτος Μέλος σας;	30
E51. Παρακαλείσθε να αναφέρετε παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σχετικά με την επιστροφή των εύαλτων ατόμων, να εντοπίσετε όσο το δυνατόν περισσότερο από ποίους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχής, από πότε είναι σε ισχύ η πρακτική, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης;	30
Ενότητα 7: Εθελοντική αναχώρηση	31
E52α. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(17)] Στο κράτος μέλος σας, χορηγείται μια προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης;	31
E52β. Αν ναι στο β), πώς το Κράτος Μέλος σας ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών για τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας αίτησης;	31
E53. Στο Κράτος Μέλος σας υπάρχει η δυνατότητα να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης/να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης συντομότερη από επτά ημέρες σε ειδικές περιστάσεις, σύμφωνα με το Άρθρο 7(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή;	31
E54. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (18)] Στο Κράτος Μέλος σας, πόσο χρονικό διάστημα διαρκεί η προθεσμία που χορηγείται για την εθελοντική αναχώρηση;	31
E55. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (19)] Για τον καθορισμό της διάρκειας της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης, το Κράτος Μέλος σας αξιολογεί τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης;	32
E56. Είναι μέρος της πολιτικής του Κράτους Μέλους σας για την επιστροφή να παρατείνει την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης, όπου είναι απαραίτητο, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης;	32
E57. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)(β)] Στο κράτος μέλος σας, υπάρχει ένας μηχανισμός σε ισχύ για να εξακριβώνεται αν ένας πολίτης τρίτης χώρας που διαμένει παράνομα έχει εγκαταλείψει αποτελεσματικά τη χώρα κατά τη διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης;	32
E58. Παρακαλείσθε να αναφέρετε αν το Κράτος Μέλος σας έχει αντιμετωπίσει κάποια από τις ακόλουθες προκλήσεις που συνδέονται με την παροχή της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης και να εξηγήσετε εν συντομία πώς επηρεάζουν την ικανότητα της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης να συμβάλει σε αποτελεσματικές επιστροφές;	32
Πίνακας 6: Οι προκλήσεις που συνδέονται με την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης;	32
E59. Παρακαλείσθε να αναφέρετε παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σε σχέση με την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης, εντοπίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από ποίους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχημένη, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω από μια (ανεξάρτητη) αξιολόγηση;	32
Ενότητα 8: Απαγορεύσεις εισόδου	33
E60. Στο κράτος μέλος σας, ποιο το σενάριο ισχύει για την επιβολή απαγορεύσεων εισόδου;	33
E61. Ποιοι είναι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας οι λόγοι για την επιβολή απαγορεύσεων εισόδου;	33
Πίνακας 7: Λόγοι για επιβολή μίας απαγόρευσης εισόδου	33
E62α. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια είναι η μέγιστη διάρκεια ισχύος μιας απαγόρευσης εισόδου;	33
E62β. Η νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει διαφορετικές διάρκειες ισχύος των απαγορεύσεων εισόδου;	33
E62γ. Η εθνική νομοθεσία και η νομολογία στο Κράτος Μέλος σας δημιουργεί μια σύνδεση μεταξύ των λόγων για τους οποίους επιβλήθηκε μία απαγόρευση εισόδου και της προθεσμίας της απαγόρευσης εισόδου;	33
E63. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(24)(α)] Στο Κράτος Μέλος σας, πότε ξεκινάει η ισχύς μίας απαγόρευσης εισόδου;	34
E64. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)(γ)] Το Κράτος Μέλος σας εισάγει καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) όταν έχει επιβληθεί απαγόρευση εισόδου σε πολίτη τρίτης χώρας; (π.χ. βλ. Άρθρο 24 (3) του Κανονισμού Νο 1987/2006 – SIS);	34
E65. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(24)(δ)] Εάν μια απόφαση επιστροφής εκδίδεται όταν παράτυπη διαμονή εντοπιστεί κατά την έξοδο (βλ. E4γ ανωτέρω), η χώρα σας εκδίδει επίσης απαγόρευση εισόδου;	34
E66. Εάν ένας υπηκόος τρίτης χώρας αγνοεί μια απαγόρευση εισόδου, το Κράτος Μέλος σας χαρακτηρίζει το γεγονός ως πλημμέλημα ή ποινικό αδίκημα;	34
E67. Έχει πραγματοποιήσει το Κράτος Μέλος σας οποιαδήποτε αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των απαγορεύσεων εισόδου;	34
Πίνακας 8: Η αποτελεσματικότητα των απαγορεύσεων εισόδου	34
E68. Παρακαλείσθε να αναφέρετε εάν το Κράτος Μέλος σας αντιμετώπισε κάποια από τις ακόλουθες προκλήσεις κατά την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου και εξηγήστε εν συντομία πώς επηρεάζουν την ικανότητα των απαγορεύσεων εισόδου να συμβάλουν στην αποτελεσματική επιστροφή;	35
Πίνακας 9: Πρακτικές προκλήσεις για την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου	35
E69. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σε σχέση με την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από τους οποίους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχής, από τότε που έχει τεθεί σε εφαρμογή, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω (ανεξάρτητης) αξιολόγησης;	35
Ενότητα 9: Συμπεράσματα	36
E70. Όσον αφορά τους στόχους της παρούσας μελέτης, ποια συμπεράσματα συνάγετε από τα ευρήματά σας;	36
E71. Ποια συνολική σημασία έχουν οι κανόνες της ΕΕ για την αποτελεσματικότητά της επιστροφής σε εθνικό πλαίσιο;	36
Παράρτημα 1 – Ευαίσθητες Πληροφορίες	37

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΕΣΤΙΑΣΜΕΝΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017

Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου: προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

[Top-line "Factsheet" \(Εθνική συνεισφορά\)](#)

[Εθνική Συνεισφορά \(μια σελίδα μόνο\)](#)

Επισκόπηση της Εθνικής Συνεισφοράς - εισαγωγή στη μελέτη και εξαγωγή βασικών στοιχείων και αριθμών από όλα τις ενότητες της Εστιασμένης Μελέτης, με ιδιαίτερη έμφαση στα στοιχεία που θα έχουν σχέση με τους (εθνικούς) υπεύθυνους χάραξης πολιτικής

Η Εστιασμένη Μελέτη του Ευρωπαϊκού Δικτύου Μετανάστευσης για το έτος 2017 με τίτλο «Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου: Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ» έχει σκοπό να ενημερώσει τόσο τα Κράτη-Μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όσο και το κοινό για τις προκλήσεις και τις πρακτικές της Ελλάδας για την επιστροφή των παρανόμων υπηκόων τρίτων χωρών. Η Εστιασμένη Μελέτη αποτελείται από **εννέα** ενότητες. Στόχος της **Ενότητας 1** είναι να προσφέρει μια επισκόπηση της εθνικής κατάστασης όσον αφορά την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών. Προκειμένου να εφαρμοστούν οι διατάξεις της Οδηγίας Επιστροφών 2008/115/ΕΚ, στην Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ ο Ν. 3907/2017, ο οποίος προβλέπει τις διαδικασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των επιστροφών. Οι επί έτη προσπάθειες της Ελλάδας, για την εκδήλωση μέτρων οργανωτικού και συντονιστικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα δυο Εθνικά Σχέδια Δράσης «Εθνική Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων 2014-2020» και του «Εθνικού Οδικού Χάρτη για το Άσυλο και τις Επιστροφές», επηρεάστηκαν από την άνευ προηγουμένου προσφυγική/μεταναστευτική πρόκληση του έτους 2015 (911.471 συλλήψεις το 12-μηνο 2015, σε σχέση με 77.163 συλλήψεις το 12-μηνο 2014), αλλά και της συνέχισης της μεταναστευτικής πίεσης κατά το Α΄ 3-μηνο του 2016 και μέχρι υπογραφής της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε.-Τουρκίας της 18ης Μαρτίου 2016. Στόχος της **Ενότητας 2** είναι να αναλύσει την έκδοση απόφασης επιστροφής. Σύμφωνα με την Οδηγία Επιστροφών, η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το Ν. 3907/2011, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας εκδίδουν μια απόφαση επιστροφής σε πολίτη τρίτης χώρας, που δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής στην ελληνική επικράτεια και του/της επιβάλλεται η υποχρέωση να αναχωρήσει μέσα σε δεδομένο χρονικό διάστημα, ενώ οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής εκδίδουν αποφάσεις επιστροφής όταν απορρίπτονται αιτήματα χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής ή ανακαλούν τίτλους διαμονής. Για τον έλεγχο του προβλήματος της παράτυπης μετανάστευσης στην Ελλάδα, υλοποιήθηκαν μια σειρά από δράσεις που κατέτειναν, μεταξύ των άλλων, στον εντοπισμό-έλεγχο των αλλοδαπών που δεν πληρούν ή στερούνται των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων, καθώς και στην αύξηση των επιστροφών (αναγκαστικών και εθελούσιων). Στόχος της **Ενότητας 3** είναι να εξετάσει τη διαδικασία προσδιορισμού του κινδύνου διαφυγής από τους υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής. Η εκτίμηση του κινδύνου διαφυγής αποτελεί πρόκληση, τόσο για τις αρμόδιες Αρχές οι οποίες εκδίδουν τις αποφάσεις επιστροφής όσο και για τους προς επιστροφή υπηκόους τρίτων χωρών, δεδομένου ότι θα πρέπει να συλλεχθούν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που θα στοιχειοθετούν την ύπαρξη του κινδύνου ή μη. Επιπρόσθετα, ο κίνδυνος διαφυγής αποτελεί έχει μεγάλο αντίκτυπο σε χώρες διέλευσης όπως και η Ελλάδα. Στόχος της **Ενότητας 4** είναι να διερευνηθεί η αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων επιστροφής. Στις περιπτώσεις που ο πολίτης τρίτης χώρας δεν συμμορφώνεται με την απόφαση επιστροφής, τότε διατάσσεται η διοικητική κράτησή του σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών, προκειμένου να υλοποιηθεί η επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται το Κράτος Μέλος το οποίο εξέδωσε αρχικά την απόφαση επιστροφής και στη συνέχεια ακολουθείται η προβλεπόμενη διαδικασία για την τελική επιστροφή του υπηκόου στην χώρα καταγωγής του. Στις περιπτώσεις που ο/η προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, εμπίπτει σε ευάλωτη ομάδα, και ιδιαίτερα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, δεν κρατείται αλλά τίθεται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης μέχρι να βρεθεί θέση σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας για ανήλικους. Στόχος της **Ενότητας 5** είναι να εξετάσει την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με τις προθεσμίες προσφυγών και το ανασταλτικό αποτέλεσμα αυτών. Έχουν δοθεί σε όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας σαφείς εντολές και οδηγίες, για την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας όλων των παράτυπων μεταναστών, που αφικνούνται στην Ελλάδα, δείχνοντας ιδιαίτερη μέριμνα για το δικαίωμα υποβολής αιτήματος παροχής διεθνούς προστασίας και των προβλεπόμενων ενδίκων μέσων. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (Άρθρο 77 Ν. 3386/2005 και Άρθρο 28 Ν. 3907/2011) ο προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, έχει το δικαίωμα να προσφύγει κατά της απόφασης επιστροφής εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν. Η προσφυγή συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της επιστροφής, όχι όμως και της κράτησης. Στόχος της **Ενότητας 6** είναι να περιγράψει την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την αξιολόγηση του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού και την αξιολόγηση της οικογενειακής ζωής. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ευάλωτες ομάδες αποτελούν, κυοφορούσες ή γυναίκες που υποβάλλονται σε θεραπεία (καίτοι εξαιρούνται από το Άρθρο 41 του Ν. 3907/2011), μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Στο πλαίσιο αυτό, οι ευάλωτες ομάδες δεν δύναται να επιστρέψουν για όσο χρονικό διάστημα υπάρχει η ευαλωτότητάς τους, ενώ δεν τίθονται υπό κράτηση, αλλά σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης όταν αυτό απαιτείται. Ειδικότερα για τους ασυνόδευτους ανήλικους, η επιστροφή τους μπορεί να πραγματοποιηθεί, μόνο όταν είναι για το βέλτιστο συμφέρον αυτού. Στόχος της **Ενότητας 7** είναι να ερευνήσει την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την εθελοντική αναχώρηση. Ο χρόνος που χορηγείται για την εθελοντική επιστροφή

κυμαίνεται μεταξύ 7 έως 30 ημέρες. Ο χρόνος τίθεται κατόπιν αξιολόγησης από την αρμόδια για την έκδοση απόφασης επιστροφής Αρχή. Στις περιπτώσεις που έχει δοθεί σε αλλοδαπό προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης μαζί με την απόφαση επιστροφής, του/της χορηγείται και Υπηρεσιακό Σημείωμα το οποίο, κατά την έξοδό του από την Χώρα, θα πρέπει να παραδώσει στις αρμόδιες Αρχές προκειμένου να καταγραφεί η έξοδός του από την Χώρα. Στόχος της **Ενότητας 8** είναι να εξετάσει τις προϋποθέσεις για την επιβολή απαγόρευσης εισόδου. Σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Ν. 3907/2011, που ενσωμάτωσε το Άρθρο 11 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ περί επιστροφών ή απαγόρευσης εισόδου (τόσο στην εθνική βάση όσο και στο SIS, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις), εκδίδεται σε περιπτώσεις: α. που δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης, β. ο/η πολίτης τρίτης χώρας δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής, γ. σε περίπτωση που από την παρουσία του στην Ελλάδα, προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται με μέτρο απαγόρευσης εισόδου στη χώρα που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη. Ωστόσο εάν ο πολίτης τρίτης χώρας αποτελεί σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια, είναι δυνατόν το μέτρο απαγόρευσης εισόδου στη χώρα να υπερβαίνει την 5-ετία. Στόχος της **Ενότητας 9** είναι να εξάγει συμπεράσματα ως προς τις επιπτώσεις των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την επιστροφή.

Ενότητα 1: Συνοπτική επισκόπηση της εθνικής κατάστασης όσον αφορά την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών

Η εισαγωγική ενότητα της Συνθετικής Έκθεσης θα στοχεύει στην πλαισίωση της μελέτης, παρέχοντας μια συνοπτική εικόνα της συνολικής κατάστασης στα Κράτη Μέλη όσον αφορά την επιστροφή των υπηκόων τρίτων χωρών. Θα εξετάσει συνοπτικά τα εθνικά μέτρα εφαρμογής της Οδηγίας για την Επιστροφή (συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών πρακτικών και ερμηνειών) ή ισοδύναμων προτύπων (για τα Κράτη Μέλη που δεν δεσμεύονται από την Οδηγία) και εξετάζει τη συζήτηση πολιτικής σχετικά με την επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών στα Κράτη Μέλη. Η ενότητα θα περιλαμβάνει επίσης ποσοτικά στοιχεία που προέρχονται από την Eurostat για την εκτίμηση της κλίμακας των κυριότερων θεμάτων που αφορούν την επιστροφή (π.χ. αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών που τους δόθηκε εντολή να αναχωρήσουν και υπηκόων τρίτων χωρών που επέστρεψαν μετά από εντολή αναχώρησης).

E1. Παρακαλείσθε να παράσχετε μια επισκόπηση των εθνικών μέτρων εφαρμογής της Οδηγίας για την Επιστροφή (συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών πρακτικών, των ερμηνειών και των αλλαγών που σχετίζονται με τη νομολογία σχετικά με την Οδηγία για την Επιστροφή) ή ισοδύναμων προτύπων (για Κράτη Μέλη που δεν καλύπτονται από την Οδηγία) στο Κράτος Μέλος σας.

Προκειμένου να εφαρμοστούν οι διατάξεις της Οδηγίας Επιστροφών 2008/115/ΕΚ, στην Ελλάδα τέθηκε σε ισχύ ο Ν. 3907/2017, ο οποίος προβλέπει τις διαδικασίες που απαιτούνται για την υλοποίηση των επιστροφών. Στο εν λόγω Νόμο προβλέπεται κάθε στάδιο της επιστροφής και της διοικητικής μεταχείρισης των πολιτών τρίτων χωρών, που είτε εισέρχονται είτε διαμένουν παράνομα/παράτυπα στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό, ρυθμίστηκαν και οι διαδικασίες που αφορούν την διοικητική κράτηση των προς επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών, με την ίδρυση των Προαναχωρησιακών Κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών. Οι δικαστικές απελάσεις, αυτές διέπονται από τον Ν. 3386/2005.

E2. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (8)] Το Κράτος Μέλος σας κάνει χρήση της παρέκκλισης που προβλέπεται στο Άρθρο 2(2)(α) και (β) της Οδηγίας για την Επιστροφή¹; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται παραπάνω

Εάν Ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε:

α) Οι κατηγορίες υπηκόων τρίτων χωρών στους οποίους εφαρμόζεται η εν λόγω παρέκκλιση (πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε άρνηση εισόδου ΚΑΙ/Η υπηκόους τρίτων χωρών που συλλαμβάνονται ή παρεμποδίζονται ενώ διέρχονται παράτυπα τα εξωτερικά σύνορα

ΚΑΙ/Η οι πολίτες τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε επιστροφή ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή που αποτελούν αντικείμενο διαδικασιών έκδοσης)

β) Πώς εφαρμόζεται η διαδικασία επιστροφής στις περιπτώσεις αυτές και διαφέρει από τη συνήθη πρακτική (π.χ., δεν παρέχεται περίοδος εθελουσίας αναχώρησης, οι προσφυγές δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα κ.λπ.)

Η εξαίρεση που ορίζεται σύμφωνα με το Άρθρο (2)(2)(α) της Οδηγίας Επιστροφών 2008/115/ΕΚ αφορά κυρίως τις περιπτώσεις των αλλοδαπών που συλλαμβάνονται να εισέρχονται παράνομα/παράτυπα στη Χώρα και ως εκ τούτου ακολουθείται η διαδικασία της εφαρμογής των Πρωτοκόλλων – Συμφωνιών Επανεισδοχής της Ελλάδας με τρίτες χώρες, απευθείας από τις Υφιστάμενες Υπηρεσίες. Ειδικότερα, αφού έχει πραγματοποιηθεί ο προαναφερόμενος έλεγχος με προφορική εντολή του οικείου Εισαγγελέα, εκδίδεται σχετική απόφαση από τον Διοικητή της Αστυνομικής Υπηρεσίας και συντάσσεται σχετική κατάσταση με τα στοιχεία των υπό επαναπροώθηση αλλοδαπών. Οι προαναφερόμενοι αλλοδαποί μετάγονται απευθείας στις μεθοριακές διαβάσεις δικαιοδοσίας της Ελλάδας, συνοδευόμενοι από αστυνομικούς της Αστυνομικής Υπηρεσίας Ελέγχου, με υπηρεσιακά οχήματα, όπου υπογράφεται σχετικό πρωτόκολλο παράδοσης-παραλαβής από τον συνοδευόντα αστυνομικό, τον Αξιωματικό Υπηρεσίας της Μεθοριακής Διάβασης – Διαβατηριακού Ελέγχου και από τον Αστυνομικό της τρίτης χώρας (κυρίως Αλβανίας) ο οποίος τους παραλαμβάνει.

E3. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν πρόσφατες αλλαγές στο νομικό και/ή πολιτικό πλαίσιο(δηλ. ως αποτέλεσμα της κατάστασης μετανάστευσης το 2015-2016 ή της Σύστασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που εκδόθηκε τον Μάρτιο του 2017).

- Άρθρο 78Α «Προστασία από την απέλαση»

Με το Άρθρο 18 του Ν. 4332/2015 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Α' - 76/09.07.2015) προστέθηκε στο Ν. 3386/2005 το Άρθρο 78Α «Προστασία από την απέλαση», με το οποίο επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο θέμα της απέλασης όσων εμπίπτουν στη συνδρομή των όρων της αρχής της μη επαναπροώθησης. Ειδικότερα, για τους νεοεισερχόμενους αλλοδαπούς που εμπίπτουν στις διατάξεις του ανωτέρω Άρθρου 78Α «Προστασία από την απέλαση» επήλθαν σημαντικές αλλαγές στο θέμα της απέλασης όσων εμπίπτουν στη συνδρομή των όρων της αρχής της μη επαναπροώθησης. Οι εν λόγω διατάξεις τυγχάνουν εφαρμογής για υπηκόους Ερυθραίας, Ιράκ, Νοτίου Σουδάν, Παλαιστίνης, Σομαλίας, Συρίας, Υεμένης κ.λπ., για τους οποίους δεν εκδίδεται απόφαση απέλασης/επιστροφής² και κατά συνέπεια και αναστολής εκτέλεσης αυτής, αλλά

¹ Τα Κράτη Μέλη μπορούν να αποφασίσουν να μην εφαρμόσουν την Οδηγία σε υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι υπόκεινται σε άρνηση εισόδου σύμφωνα με το Άρθρο 13 του Κώδικα Συνόρων Σένγκεν, ή που συλλαμβάνονται ή παρεμποδίζονται από τις αρμόδιες Αρχές σε σχέση με παράνομη διέλευση από την ξηρά, τη θάλασσα ή τον αέρα των εξωτερικών συνόρων ενός Κράτους Μέλους και οι οποίοι δεν έχουν στη συνέχεια λάβει άδεια ή δικαίωμα διαμονής στο εν λόγω Κράτος Μέλος (Άρθρο 2(2)(α) και στους υπηκόους τρίτων χωρών που υπόκεινται σε επιστροφή, ως ποινική κύρωση ή ως συνέπεια ποινικής κύρωσης, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ή που αποτελούν αντικείμενο διαδικασιών έκδοσης (Άρθρο 2(2)(β)).

² Αναφέρεται στην ίδια διαδικασία, με την διαφορά ότι η απέλαση εφαρμόζεται από τις Υπηρεσίες πλησίον των συνόρων από τις διατάξεις του Ν. 3386/2005 και η επιστροφή για τις Υπηρεσίες ενδοχώρας από τον Ν. 3907/2011.

χορηγείται βεβαίωση περί μη απομάκρυνσης για ανθρωπιστικούς λόγους, μειώνοντας τις γραφειοκρατικές διαδικασίες, με δεδομένο ότι μεγάλος αριθμός της υπόψη κατηγορίας – ομάδας στόχου εισέρχεται καθημερινά, ιδιαίτερα από τα εξ' ανατολών θαλάσσια σύνορά της Ελλάδας. Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω, δηλαδή, (α) ότι όταν συντρέχουν οι όροι της αρχής της μη επαναπρώθησης, δεν εκδίδεται πλέον απόφαση απέλασης και στη συνέχεια αναβολή απομάκρυνσης, αλλά χορηγείται εξ' αρχής βεβαίωση μη απομάκρυνσης για ανθρωπιστικούς λόγους, και (β) ότι με εγκύκλιο της Ελληνικής Αστυνομίας τον Αύγουστο 2015 (Εγκύκλιος 1604/15/1423412/10-8-2015) διευκρινίστηκε ότι η βεβαίωση αυτή καταλαμβάνει νεοεισερχόμενους πολίτες από την Ερυθραία, το Ιράκ, το Νότιο Σουδάν, την Παλαιστίνη, τη Συρία, τη Σομαλία και από την Υεμένη, όπως προαναφέρθηκε, (Βουτσίνου, κ.ά., 2017:29), η ρύθμιση αυτή του νέου Άρθρου 78Α του Ν. 3386/2005, η οποία επήλθε με το Άρθρο 18 του Ν. 4332/2015, αποτελεί μια πολύ θετική εξέλιξη, σε ανταπόκριση του Υπουργείου Εσωτερικών προς την UNHCR και προς τον Συνήγορο του Πολίτη, και θεσπίζεται σε μια περίοδο που το ζητούμενο είναι η απλοποίηση των διαδικασιών και η ταχύτητα επεξεργασίας των περιπτώσεων των μαζικών εισερχομένων (Βουτσίνου, κ.ά., 2017:29)³. Ταυτόχρονα, αναδύεται η προβληματική ότι αφενός, επιλύονται γραφειοκρατικά ζητήματα, όμως, αφετέρου, αποτελεί παράγοντα προσέλκυσης περαιτέρω παράτυπης μετανάστευσης χάριν άρσης της γραφειοκρατίας, δημιουργώντας και ερωτηματικά περί της ασφάλειας. Σχετικό παράδειγμα αποτελούν τα προγράμματα υποστηριζόμενης οικειοθελούς επιστροφής, τα οποία πρέπει να είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να μην αποτελούν παράγοντα ή κίνητρο προσέλκυσης περισσότερων παράτυπων μεταναστών στην Ευρώπη. Για παράδειγμα, σε σχέση με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, πολλά κράτη μέλη διέκοψαν τη συνδρομή που παρέχεται για οικειοθελή επιστροφή και καλύπτουν πλέον μόνο τα έξοδα μεταφοράς, ώστε να μην προσελκύουν περισσότερους μετανάστες⁴.

- Ν. 4384/2016 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Α' - 78/26.04.2016) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις»

Με το Άρθρο 58 του Ν. 4384/2016 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Α' - 78/26.04.2016) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις», προστέθηκε το Άρθρο 13Α στο Ν. 4251/2014 («Κώδικας Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης και λοιπές διατάξεις»), με τον οποίο παρέχεται πλέον η δυνατότητα απασχόλησης παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών για την εξυπηρέτηση επειγουσών αναγκών της αγροτικής οικονομίας. εάν οι θέσεις εργασίας που προβλέπονται για την εργασία στην αγροτική οικονομία δεν καλυφθούν, μπορεί ο εργοδότης να υποβάλει στην αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του αίτηση για την κατ' εξαίρεση απασχόληση πολιτών τρίτων χωρών, οι οποίοι στερούνται τίτλου διαμονής στην χώρα, προκειμένου για την αντιμετώπιση επειγουσών αναγκών της αγροτικής εκμετάλλευσης. Στην αίτηση αναγράφονται ο αριθμός των θέσεων εργασίας σύμφωνα με την αντιστοιχία καλλιεργήσιμης έκτασης ή ζωικού κεφαλαίου ανά εργαζόμενο κατ' εφαρμογή της κοινής υπουργικής απόφασης της παραγράφου 3 του Άρθρου 11, τα στοιχεία και η ιθαγένεια των προς απασχόληση πολιτών τρίτων χωρών, η ειδικότητα και το χρονικό διάστημα της απασχόλησης. Οι αιτήσεις εξετάζονται με την χρονική σειρά υποβολής τους από τον Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο οποίος μπορεί να εκδώσει πράξεις έγκρισης για την κατ' εξαίρεση απασχόληση παράτυπα διαμενόντων πολιτών τρίτων χωρών, μέχρις ότου συμπληρωθεί ο αριθμός εργαζόμενων που προβλέπει η κοινή υπουργική απόφαση της παραγράφου 1 του Άρθρου 11. Η χορηγηθείσα έγκριση για την κατ' εξαίρεση απασχόληση των πολιτών τρίτων χωρών συνιστά λόγο αναβολής απομάκρυνσης και εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του Άρθρου 24 του Ν. 3907/2011 (Α' 7). Η αρμόδια υπηρεσία της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αποστέλλει στην κατά τόπον αρμόδια Αστυνομική Διεύθυνση την χορηγηθείσα πράξη έγκρισης. Σε περίπτωση που έχει ήδη εκδοθεί απόφαση επιστροφής, η αρμόδια αστυνομική αρχή εκδίδει, βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του Άρθρου 24 του Ν. 3907/2011, εφόσον δεν συντρέχει σπουδαίος λόγος δημόσιας τάξης και ασφάλειας, σύμφωνα με την περίπτωση γ' του Άρθρου 6. Σε περίπτωση που δεν έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής, εκδίδεται απόφαση επιστροφής από την αρμόδια αστυνομική αρχή και, ακολούθως, εκδίδεται βεβαίωση αναβολής απομάκρυνσης κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του Άρθρου 24 του Ν. 3907/2011. Οι πολίτες τρίτων χωρών, των οποίων αναβλήθηκε η απομάκρυνση, υποβάλλουν στην Περιφέρεια του τόπου διαμονής τους αίτηση χορήγησης άδειας εργασίας κατ' εφαρμογή του Άρθρου 3 της αριθ. 53619/735/2015 απόφασης των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Β' 2631).

- Από την Διεύθυνση Διαχείρισης Μετανάστευσης (ΔΔΑ)/Κλάδος Αλλοδαπών και Προστασίας Συνόρων/Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας (ΑΕΑ) διακινήθηκε σχετική Εισήγηση για την ανάκληση της υπ' αριθ. 44/2014 «Γνωμοδότησης Νομικού Συμβουλίου του Κράτους περί κράτησης αλλοδαπών πέραν του 18μηνου», η οποία έγινε αποδεκτή την 23-05-2016 από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης/Τομέας Προστασίας του Πολίτη κ. Ν. Τόσκα.
- Ν. 4375/2016 «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη

³ Βλ. Βουτσίνου, Μ. κ.ά. (2017). *Η Πρόκληση των Μεταναστευτικών Ροών και της Προστασίας των Προσφύγων: Ζητήματα Διοικητικής Διαχείρισης και Δικαιωμάτων. Ειδική Έκθεση*. Αθήνα: Συνήγορος του Πολίτη, 29 (διαθέσιμο στο: https://www.synigoros.gr/resources/docs/greek_ombudsman_migrants_refugees_2017-el.pdf, πρόσβαση στις 6 Οκτωβρίου 2017). Βλ. και Συνήγορος του Πολίτη (2017) *Επιστροφές Αλλοδαπών - Ειδική έκθεση 2016*. Αθήνα: Συνήγορος του Πολίτη, 29 (διαθέσιμο στο: <https://www.synigoros.gr/resources/eidikiekthesiepiستofesallodapwn2016gr--2.pdf>).

⁴ Βλ. Σχέδιο δράσης της ΕΕ για την επιστροφή, COM(2015) 453 final (9 Σεπτεμβρίου 2015), 4 (διαθέσιμο στο: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com\(2015\)0453_/com_com\(2015\)0453_el.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/com/com_com(2015)0453_/com_com(2015)0453_el.pdf), πρόσβαση στις 6 Οκτωβρίου 2017).

χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις».

Στο πλαίσιο της καλύτερης διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών και προκειμένου να ανταποκριθεί η Ελλάδα στις απαιτήσεις που δημιουργήθηκαν από την έντονη μεταναστευτική πίεση που δέχθηκε κατά το έτος 2015, εκδόθηκε ο Ν. 4375/2016 «Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις». Με την έκδοση του Ν. 4375/2016 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) Α' - 51/03.04.2016) επήλθαν σημαντικές αλλαγές στον τρόπο διαχείρισης των μεικτών μεταναστευτικών ροών, ιδιαίτερα στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Μεταξύ άλλων, οι κύριες θεματικές αφορούν τις αλλαγές στη διαδικασία ασύλου και τη δημιουργία της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠ.Υ.Τ.) στην οποία εντάσσονται και τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (Κ.Υ.Τ.) στα νησιά της Λέσβου, Χίου, Σάμου, Λέρου και Κω. Τέλος, ρυθμίστηκαν οι διαδικασίες που αφορούν την πρώτη υποδοχή των παράτυπα εισερχομένων υπηκόων τρίτων χωρών, στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Παράλληλα, καταβλήθηκε προσπάθεια για την περαιτέρω βελτίωση του επιπέδου της συνεργασίας με την Τουρκία ώστε να ελεγχθεί καλύτερα η φύλαξη των συνόρων στις δυτικές ακτές της προς τα ελληνικά νησιά του ανατολικού Αιγαίου, που θα συνέβαλλε αποφασιστικά στον έλεγχο των μεταναστευτικών ροών, τόσο προς την Ελλάδα, όσο και κατ' επέκταση προς τις χώρες της κεντρικής και της βόρειας Ευρώπης. Οι καταβληθείσες προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας είχαν ως αποτέλεσμα τη σύναψη της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε. – Τουρκίας (Βρυξέλλες, 18-03-2016), η υλοποίηση της οποίας είχε ως αποτέλεσμα τη μεγάλη μείωση των ροών προς την Ελλάδα (κατά το χρονικό διάστημα από 01-01-2016 έως 19-03-2016, εισήλθαν στη χώρα 149.133 παράτυποι αλλοδαποί από τα θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας με την Τουρκία, ενώ κατά το χρονικό διάστημα από 20-03-2016 έως την 31-12-2016 εισήλθαν στη χώρα 26.994 παράτυποι αλλοδαποί.

E4. Είναι η επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών προτεραιότητα στο κράτος μέλος σας;
Ναι/Όχι

Εάν Ναι, παρακαλούμε να δώσετε μια σύντομη επισκόπηση της εθνικής συζήτησης σχετικά με την επιστροφή στο Κράτος Μέλος σας. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τα βασικά σημεία συζήτησης και τους συμμετέχοντες σε αυτή τη συζήτηση και να αναφερθείτε στις πληροφορίες που παρέχονται. Πηγές εθνικού διαλόγου που μπορεί να περιλαμβάνουν εθνικές εκθέσεις των μέσων ενημέρωσης, κοινοβουλευτικές συζητήσεις και δηλώσεις ή εκθέσεις των ΜΚΟ/οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ή των Διεθνών Οργανισμών (ΔΟ).

Με βάση τη σπουδαιότητα που η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και η ελληνική Πολιτεία συνέχισαν να αποδίδουν στην αντιμετώπιση του φαινομένου της παράτυπης μετανάστευσης στην Ελλάδα και κατά το παρελθόν έτος (2016), παγιώθηκε πλέον η εκτίμηση/άποψη –των προηγούμενων ετών – ότι το εν λόγω φαινόμενο συνιστά μείζον Εθνικό και Ευρωπαϊκό ζήτημα. Οι επί έτη προσπάθειες της Ελλάδας, για την εκδήλωση μέτρων οργανωτικού και συντονιστικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τα δυο Εθνικά Σχέδια Δράσης «Εθνική Στρατηγική για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Συνόρων 2014-2020» και του «Εθνικού Οδικού Χάρτη για το Άσυλο και τις Επιστροφές», επηρεάστηκαν από την άνευ προηγουμένου προσφυγική/μεταναστευτική πρόκληση του έτους 2015 (911.471 συλλήψεις το 12-μηνο 2015, σε σχέση με 77.163 συλλήψεις το 12-μηνο 2014), αλλά και της συνέχισης της μεταναστευτικής πίεσης κατά το Α' 3-μηνο του 2016 και μέχρι υπογραφής της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε.-Τουρκίας της 18^{ης} Μαρτίου 2016. Η βελτίωση των επιστροφών αποτελεί μία εκ των βασικών εθνικών προτεραιοτήτων, ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα από τις μεγάλες μεταναστευτικές ροές που διέπουν την Ελλάδα, ως πύλη εισόδου στον Ευρωπαϊκό χώρο. Η εθνική αυτή προτεραιότητα αποτελείται από δύο πυλώνες: τις εθελοντικές και τις αναγκαστικές επιστροφές. Δέσμευση της Χώρας στον Διάλογο Πολιτικής για την περίοδο 2014-2020, είναι η απόδοση μεγαλύτερης βαρύτητας στον 1ο πυλώνα, των εθελοντικών επιστροφών. Για να είναι κάτι τέτοιο αποδοτικό και αποτελεσματικό, θα πρέπει να συνεπικουρείται, να συνυπάρχει και να αλληλοσυμπληρώνεται με ένα αξιόπιστο και πλήρως εναρμονισμένο με τις ευρωπαϊκές οδηγίες, την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία, τις παραδοχές και τους περιορισμούς, σύστημα διεξαγωγής Αναγκαστικών Επιστροφών.

Ενότητα 2: Συστηματική έκδοση αποφάσεων επιστροφής

Η παρούσα ενότητα της Συνθετικής Έκθεσης θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές των Κρατών Μελών όσον αφορά την έκδοση απόφασης επιστροφής σε οποιονδήποτε πολίτη τρίτης χώρας παραμένει παράτυπα στην επικράτεια του (σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Οδηγίας για την Επιστροφή). Η ενότητα θα εξετάσει, μεταξύ άλλων, εάν η έκδοση απόφασης για επιστροφή εξαρτάται από την κατοχή ταξιδιωτικών εγγράφων ή εγγράφων ταυτότητας από τον ενδιαφερόμενο πολίτη τρίτης χώρας και εξετάζει εάν τα Κράτη Μέλη εκδίδουν κοινές αποφάσεις σχετικά με τη λήξη της νόμιμης διαμονής και την απόφαση για επιστροφή σε μια ενιαία διοικητική ή δικαστική απόφαση (Άρθρο 6(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή). Η Ενότητα θα παράσχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τη συχνότητα με την οποία τα Κράτη Μέλη επιλέγουν να χορηγήσουν αυτόνομη άδεια διαμονής για συμπονετικούς, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους (Άρθρο 6(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή) ή να μην εκδώσουν απόφαση επιστροφής, (Άρθρο 6(54) της Οδηγίας για την Επιστροφή).

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας εάν κάποιο από τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ενότητα εισήχθη ή τροποποιήθηκε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της Οδηγίας για την Επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E5. Ποιες είναι οι αρμόδιες Αρχές για την έκδοση απόφασης επιστροφής στο Κράτος Μέλος σας;

Σύμφωνα με την Οδηγία Επιστροφών, η οποία ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία με το Ν. 3907/2011, οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας εκδίδουν μια απόφαση επιστροφής σε πολίτη τρίτης χώρας, που δεν πληροί ή δεν πληροί πλέον, τις προϋποθέσεις εισόδου και παραμονής στην ελληνική επικράτεια και του/της επιβάλλεται η υποχρέωση να αναχωρήσει μέσα σε δεδομένο χρονικό διάστημα, ενώ οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής εκδίδουν αποφάσεις επιστροφής όταν απορρίπτουν αιτήματα χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής ή ανακαλούν τίτλους διαμονής.

E6α. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (5)] Απέχει το Κράτος Μέλος σας από το να εκδώσει απόφαση επιστροφής στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παράνομα εάν;

- α) Η τοποθεσία του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας είναι άγνωστη; **Ναι/Όχι**
 β) Ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας στερείται ταυτότητας ή ταξιδιωτικού εγγράφου; **Ναι/Όχι**
 γ) Άλλο (παρακαλείσθε να περιγράψετε)

E6β. Σε σχέση με την E6α) ανωτέρω, το Κράτος Μέλος σας έχει λάβει μέτρα για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και σύλληψη αυτών των παρατύπων διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, των οποίων η τοποθεσία είναι άγνωστη;
Ναι/Όχι

Εάν Ναι, παρακαλείσθε να διευκρινίσετε το είδος των μέτρων

Για τον έλεγχο του προβλήματος της παράτυπης μετανάστευσης στην Ελλάδα, υλοποιήθηκαν μια σειρά από δράσεις που κατέπειναν, μεταξύ των άλλων, στον εντοπισμό-έλεγχο των αλλοδαπών που δεν πληρούν ή στερούνται των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων, καθώς και στην αύξηση των επιστροφών (αναγκαστικών και εθελούσιων). Προς το σκοπό αυτό, η ύπαρξη Αστυνομικών Υπηρεσιών με αποκλειστικό αντικείμενο τον έλεγχο της νομιμότητας της παραμονής των αλλοδαπών στο εσωτερικό της Χώρας (Τμήματα Διαχείρισης Παράνομης Μετανάστευσης κ.λπ.) επιτρέπει τη διενέργεια συστηματικών ελέγχων. Παράλληλα, με βάση την κείμενη νομοθεσία, αστυνομικό προσωπικό αρμοδίων Υπηρεσιών Ελληνικής Αστυνομίας συμμετείχε σε μικτές ομάδες ελέγχου, με στόχο την αντιμετώπιση διαφόρων μορφών παραβατικότητας (διακίνηση ναρκωτικών, δραστηριοποίηση εκδιδομένων προσώπων, αντιμετώπιση εγκληματικότητας και παραεμπορίου κ.λπ.). Για το σκοπό αυτό, δόθηκαν οι δέουσες εντολές και οδηγίες προς το προσωπικό των ως άνω ομάδων, ώστε οι διενεργούμενοι έλεγχοι να πραγματοποιούνται με γνώμονα τον απόλυτο σεβασμό των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας του ελεγχόμενου. Σημειώνεται ότι οι προαναφερόμενες δράσεις, όπως άλλωστε και το σύνολο των αστυνομικών ενεργειών στοχεύουν, εν γένει, στην προστασία της δημόσιας τάξης και ασφάλειας και εκδηλώνονται με κριτήρια αντικειμενικά (ανεξαρτήτως εθνικότητας, θρησκευτικών/πολιτικών πεποιθήσεων, φυλετικών κριτηρίων, διακρίσεων ή άλλων διακριτικών στοιχείων που χαρακτηρίζουν τους ελεγχόμενους, και κατά περίπτωση προσαγόμενους και μόνον κατόπιν εξατομικευμένων ενδείξεων που προκύπτουν από τη συμπεριφορά τους).

E6γ. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)](δ) Εκδίδει το Κράτος Μέλος σας απόφαση επιστροφής όταν ανιχνεύεται παράνομη διαμονή κατά την έξοδο; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε εν συντομία σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα αναφέρεται παραπάνω

Στις περιπτώσεις που αλλοδαποί εντοπίζονται να εξέρχονται από την Ελλάδα διαμένοντας παράνομα σε αυτή, δύναται να επιβληθεί διοικητικό πρόστιμο 600 ευρώ για παράνομα διαμένοντες λιγότερο από ένα μήνα ή (1.200) ευρώ για παράνομα διαμένοντες περισσότερο του ενός μηνός. Εξαιρούνται από την επιβολή προστίμου: α) οι ανήλικοι, β) όσοι έχουν την ιδιότητα του ομογενούς, γ) όσοι έχουν την ιδιότητα του συζύγου ή γονέα ημεδαπού, ομογενούς ή κοινοτικού, δ) όσοι εντάσσονται σε διαδικασίες και προγράμματα οικειοθελούς επαναπατριsmού, ε) όσοι παραβιάζουν το νόμιμο χρόνο παραμονής τους στην ελληνική επικράτεια για λόγους ανωτέρας βίας, εφόσον αναχωρήσουν εντός 30 ημερών από την εξάλειψη του γεγονότος. Για τη συνδρομή του λόγου εξαίρεσης, σε κάθε περίπτωση, αποφαινείται η αστυνομική αρχή, η οποία πραγματοποιεί τον έλεγχο αναχώρησης του αλλοδαπού. Τη παρούσα στιγμή δεν εκδίδεται περαιτέρω απόφαση για τον αλλοδαπό (επιστροφής ή απαγόρευσης εισόδου), ωστόσο εντός του έτους, αναμένεται νομοθετική ρύθμιση, στην οποία να ορίζεται σχετική διαδικασία έκδοσης απόφαση επιστροφής.

E7. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (5)(γ)] Στο Κράτος Μέλος σας, εκδίδεται η απόφαση επιστροφής με μαζί με την απόφαση για τερματισμό της νόμιμης διαμονής ενός υπηκόου τρίτης χώρας; **Ναι/Όχι**

Εάν Όχι, τότε εκδίδεται η απόφαση επιστροφής; Παρακαλείστε να διευκρινίσετε.

Στις περιπτώσεις, που η νόμιμη διαμονή τερματίζεται από την αρμόδια Υπηρεσία, εκδίδεται και απόφαση επιστροφής για τον αλλοδαπό. Όταν εκδίδεται απόρριψη αιτήματος για άδεια διαμονής με οικειοθελή αναχώρηση, εφόσον ο πολίτης τρίτης χώρας πειθαρχήσει στα χρονικά όρια αυτής (της προθεσμίας αναχώρησης), δεν επιβάλλεται πρόστιμο.

E8. Προβλέπει η νομοθεσία του Κράτους Μέλους σας τη δυνατότητα να χορηγήσει αυτόνομο τίτλο διαμονής ή άλλη άδεια που παρέχει δικαίωμα διαμονής για συμπονετικούς, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους σε υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν παρανόμως στην επικράτειά τους **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, παρακαλείσθε να αναπτύξετε τον τύπο της άδειας/αδείας που έχει χορηγηθεί και τον τύπο του υπηκόου τρίτης χώρας που χορηγείται.

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (Ν. 3907/2011, Άρθρο 42), δύναται να χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες, εφόσον αυτοί δεν αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια:

- i. Θύματα εμπορίας ανθρώπων που δεν συνεργάζονται με τις διωκτικές Αρχές, εφόσον υφίσταται σχετική πράξη χαρακτηρισμού από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών,
- ii. Θύματα εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα Άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 139 Α') και στην παράγραφο 1 του Άρθρου 16 του Ν. 3304/2005 (Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 16 Α'), εφόσον έχει ασκηθεί για αυτές ποινική δίωξη και μέχρι να εκδοθεί δικαστική απόφαση. Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή, η άδεια διαμονής εξακολουθεί να χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους.
- iii. Ενήλικοι, θύματα ενδοοικογενειακής βίας ή μη ικανοί να επιμεληθούν των υποθέσεων τους εξαιτίας λόγων υγείας, ή ανήλικοι που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, εφόσον η επιστροφή τους σε ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη,
- iv. Ανήλικοι, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου ή αλλοδαπού δικαστηρίου, που αναγνωρίζεται από τις ελληνικές Αρχές, σε οικογένειες Ελλήνων ή οικογένειες πολιτών τρίτων χωρών με νόμιμη διαμονή στη Χώρα, ή για τα οποία είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας ενώπιον των ελληνικών Αρχών,
- v. Θύματα εργατικών ατυχημάτων και λοιπών ατυχημάτων που καλύπτονται από την ελληνική νομοθεσία, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία ή λαμβάνουν σύνταξη για την ίδια αιτία. Προϋπόθεση για την υποβολή του αιτήματος για τη χορήγηση της άδειας διαμονής, σε πρόσωπα της εν λόγω κατηγορίας, είναι η κατοχή από τον αιτούντα ισχυρής άδειας διαμονής, εκτός εάν πρόκειται για θύματα ιδιαίτερα καταχρηστικών όρων εργασίας, και η παραμονή τους στη χώρα είναι αναγκαία για την εκκαθάριση των έναντι αυτών εργοδοτικών υποχρεώσεων.
- vi. Πάσχοντες από σοβαρά προβλήματα υγείας. Η συνδρομή σοβαρών προβλημάτων υγείας, καθώς και η διάρκεια της θεραπείας, διαπιστώνονται με πρόσφατο ιατρικό πιστοποιητικό. Σε περίπτωση, κατά την οποία το πρόβλημα υγείας αναφέρεται σε λοιμώδες νόσημα, για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης, απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, ότι δεν συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής για πρόσωπα τα οποία πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας είναι η κατοχή από τον αιτούντα ισχυρής άδειας διαμονής.
- vii. Ανήλικοι, φιλοξενούμενοι σε οικοτροφεία, που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων Υπουργείων,
- viii. Ενήλικοι που γεννήθηκαν στην Ελλάδα, καθώς και όσοι φοίτησαν σε έξι τουλάχιστον τάξεις ελληνικού σχολείου πριν ενηλικιωθούν, εφόσον εξακολουθούν να διαμένουν μόνιμα στη χώρα,
- ix. Σύζυγοι, γονείς ανήλικων ημεδαπών και συντηρούμενα μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τους Ν.4251/2014 και Ν. 4332/2015⁵ πρέπει να επισημανθεί ότι με τον Ν. 4332/2015 προστίθεται το Άρθρο «19Α» στο Ν. 4251/2014 ως εξής: «Άρθρο 19Α Χορήγηση άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης χορηγείται άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικής φύσεως σε πολίτες τρίτων χωρών που βρίσκονται στην Ελλάδα και εμπίπτουν σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες:

- i. Σε θύματα εμπορίας ανθρώπων που δεν υπάγονται στις διατάξεις των Άρθρων 49–53 του Ν. 4251/2014, εφόσον υφίσταται σχετική πράξη χαρακτηρισμού από τον αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Η διάρκεια ισχύος της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια, παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας-παροχής υπηρεσιών ή έργου και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά για δύο έτη μόνο με την προϋπόθεση ότι συνεχίζεται η σχετική ποινική διαδικασία. Εάν δεν εκκρεμεί ποινική διαδικασία η άδεια διαμονής ανανεώνεται μόνο για ένα έτος.
- ii. Σε θύματα και ουσιώδεις μάρτυρες εγκληματικών πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στα Άρθρα 81Α, 187, 187Α, 309 και 310 ΠΚ και στα Άρθρα 1 και 2 του Ν. 927/1979 (Α' 139) όπως ισχύει ή τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος και τελούνται σε βάρος της ζωής, της υγείας, της σωματικής ακεραιότητας, της περιουσίας, της ιδιοκτησίας και της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας εφόσον έχει διαταχθεί για αυτές προκαταρκτική εξέταση ή έχει ασκηθεί ποινική δίωξη και μέχρι να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο ή να εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση. Η συνδρομή των ως άνω προϋποθέσεων διαπιστώνεται με πράξη του αρμόδιου Εισαγγελέα Πρωτοδικών. Η πράξη του Εισαγγελέα Πρωτοδικών κοινοποιείται στη Διεύθυνση Μεταναστευτικής Πολιτικής του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Εάν τα ανωτέρω

⁵ Επίσης, λαμβάνοντας υπόψη τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 380/2008 του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2008 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1030/2002 για την καθιέρωση αδειών διαμονής ενιαίου τύπου για τους υπηκόους τρίτων χωρών).

πρόσωπα υποβάλλονται σε θεραπευτική αγωγή η άδεια διαμονής εξακολουθεί να χορηγείται για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία τους. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια, παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας-παροχής υπηρεσιών ή έργου και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

iii. Σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας, κατά τα οριζόμενα στο Ν. 3500/2006 (Α' 232). Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις. Ισόχρονη άδεια διαμονής χορηγείται και στα ανήλικα τέκνα των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας ή στον ενήλικα που ασκεί την επιμέλεια των ανηλίκων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον αυτός δεν είναι το ίδιο πρόσωπο με τον φερόμενο δράστη του εγκλήματος. Στους ενήλικους που κατέχουν άδεια διαμονής κατά την παρούσα περίπτωση, παρέχεται το δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας-παροχής υπηρεσιών ή έργου.

iv. Σε πολίτες τρίτων χωρών, οι οποίοι απασχολήθηκαν είτε με ιδιαίτερα καταχρηστικούς όρους εργασίας είτε ως ανήλικοι, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Άρθρο 89 του Ν. 4052/2012. Ως τέτοιοι όροι θεωρούνται όσοι είναι κατάφωρα δυσανάλογοι προς τις συνθήκες εργασίας των νόμιμα απασχολούμενων εργαζόμενων, έχοντας σοβαρή επίπτωση στην υγεία και την ασφάλεια των εργαζόμενων και προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Σε αυτές περιλαμβάνονται ιδίως διακρίσεις λόγω φύλου. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια.

v. Σε πρόσωπα που παρακολουθούν εγκεκριμένο κατά νόμο θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής εξάρτησης, όπως τούτο αποδεικνύεται με έγγραφη βεβαίωση του διευθυντή του προγράμματος. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι ετήσια, παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας-παροχής υπηρεσιών ή έργου και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις. Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος, μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του Ν. 4251/2014.

vi. Σε πολίτες τρίτων χωρών των οποίων η υπόθεση έχει παραπεμφθεί στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης από τις αρμόδιες Αρχές Απόφασης του Άρθρου 2 περίπτωση ιθ' του Π.δ. 113/2013 (Α' 146) και τις Επιτροπές Προσφυγών των Άρθρων 26 και 32 του Π.δ. 114/2010 (Α' 195), όπως ισχύει. Για τη χορήγηση άδειας διαμονής της παρούσας κατηγορίας, λαμβάνονται υπόψη ιδίως η αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης ή επιστροφής του στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του για λόγους ανωτέρας βίας, όπως σοβαροί λόγοι υγείας του ίδιου ή μέλους της οικογένειάς του, διεθνής αποκλεισμός της χώρας του, ή συνδρομή στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου της ρήτρας μη επαναπροώθησης του Άρθρου 3 της Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών η οποία κυρώθηκε με το Άρθρο του Νομοθετικού Διατάγματος (ΝΔ) 53/1974 (Α' 256) ή του Άρθρου 3 της «Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και άλλων Τρόπων Σκληρής, Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης», της Νέας Υόρκης, της 10ης Δεκεμβρίου 1984, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 1782/1988 (Α' 116). Η άδεια διαμονής χορηγείται, για ένα έτος, παρέχει πρόσβαση στη μισθωτή απασχόληση και μπορεί να ανανεώνεται για δύο έτη κάθε φορά, εφόσον εξακολουθούν να ισχύουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις.

vii. Σε γονείς ανήλικων ημεδαπών. Η διάρκεια της άδειας διαμονής είναι ετήσια και παρέχει δικαίωμα εξαρτημένης εργασίας-παροχής υπηρεσιών ή έργου και μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του Ν. 4251/2014. Για τη διακρίβωση της συγγενικής σχέσης το αρμόδιο όργανο διενεργεί οποιαδήποτε έρευνα κρίνεται αναγκαία.

Επιπλέον, με απόφαση του Συντονιστή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης του τόπου διαμονής του ενδιαφερόμενου πολίτη τρίτης χώρας χορηγείται άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους στις παρακάτω κατηγορίες πολιτών τρίτων χωρών:

i. Ενήλικοι, ανίκανοι να επιμεληθούν των υποθέσεών τους εξαιτίας λόγων υγείας ή ανήλικοι που αποδεδειγμένα χρήζουν προστατευτικών μέτρων και φιλοξενούνται από ιδρύματα ή άλλα νομικά πρόσωπα κοινωφελούς σκοπού, εφόσον η επιστροφή τους σε ασφαλές περιβάλλον είναι αδύνατη. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη, εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

ii. Ανήλικοι, η επιμέλεια των οποίων έχει ανατεθεί με απόφαση ελληνικού δικαστηρίου ή αλλοδαπού δικαστηρίου, που αναγνωρίζεται από τις ελληνικές Αρχές, σε οικογένειες Ελλήνων ή οικογένειες πολιτών τρίτων χωρών με νόμιμη διαμονή στη χώρα, ή για τα οποία είναι εκκρεμής διαδικασία υιοθεσίας ενώπιον των ελληνικών Αρχών. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη, εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

iii. Θύματα εργατικών ατυχημάτων και λουπών ατυχημάτων που καλύπτονται από την ελληνική νομοθεσία, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η θεραπεία ή συνταξιοδοτούνται για την ίδια αιτία. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

iv. Ανήλικοι φιλοξενούμενοι σε οικοτροφεία, που λειτουργούν υπό την εποπτεία των αρμόδιων Υπουργείων. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται κάθε φορά μέχρι δύο έτη εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις.

v. Σε πάσχοντες από σοβαρά προβλήματα υγείας. Η συνδρομή σοβαρών προβλημάτων υγείας, καθώς και η διάρκεια της θεραπείας διαπιστώνονται με πρόσφατο ιατρικό πιστοποιητικό. Σε περίπτωση κατά την οποία το πρόβλημα υγείας αναφέρεται σε λοιμώδες νόσημα, για την έκδοση της ανωτέρω απόφασης απαιτείται σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Υγείας ότι δεν συντρέχει κίνδυνος για τη δημόσια υγεία. Προϋπόθεση για τη χορήγηση της άδειας διαμονής, για πρόσωπα που πάσχουν από σοβαρά προβλήματα υγείας, είναι η κατοχή από τον αιτούντα ισχυρής άδειας διαμονής. Η διάρκεια της αρχικής άδειας διαμονής είναι διετής και μπορεί να ανανεώνεται μέχρι δύο έτη κάθε φορά εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις, διαφορετικά μπορεί να ανανεωθεί για έναν από τους λόγους του Κώδικα (Ν. 4521/2014).

Επιπροσθέτως, με τον Ν. 4332/2015 το Άρθρο 19 του Ν. 4251/2014 αντικαθίσταται και σημειώνεται ότι, κατά περίπτωση, ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης ή ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, μπορεί κατ' εξαίρεση να χορηγεί άδεια διαμονής διάρκειας δύο ετών, σε πολίτες τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα και αποδεικνύουν ότι

έχουν αναπτύξει ισχυρούς δεσμούς με τη χώρα. Η άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους μπορεί να ανανεώνεται μόνο για έναν από τους λοιπούς λόγους του Κώδικα (Ν. 4521/2014). Αίτημα χορήγησης άδειας για εξαιρετικούς λόγους εξετάζεται μόνον εφόσον ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας προσκομίζει: (α) θεώρηση εισόδου η οποία έχει χορηγηθεί από ελληνική προξενική αρχή τουλάχιστον τρία έτη πριν την υποβολή αίτησης, ή (β) οριστικό τίτλο διαμονής, ανεξάρτητα από την αρχή εκδόσεώς του, του οποίου η ισχύς έχει λήξει κατά την τελευταία δεκαετία προ της υποβολής της αίτησης, και (γ) έγγραφα που στοιχειοθετούν ότι έχει αναπτύξει ιδιαίτερους δεσμούς με τη χώρα οι οποίοι καθιστούν αναγκαία την παραμονή του εντός της ελληνικής επικράτειας.

Επίσης, με τον Ν. 4332/2015 (Άρθρο 10-Ρυθμίσεις του Ν. 3907/2011) οι αρμόδιες κατά περίπτωση Αρχές μπορούν ανά πάσα στιγμή να χορηγούν αυτοτελή άδεια διαμονής για λόγους φιλευσπλαχνίας, ανθρωπιστικούς ή άλλους λόγους, σε πολίτη τρίτης χώρας, ο οποίος διαμένει παράνομα στην Ελληνική Επικράτεια, σύμφωνα με τις διατάξεις των Άρθρων 19 και 19Α του Ν. 4251/2014, όπως κάθε φορά ισχύουν».

Επιπλέον, στο Άρθρο 96 του Ν. 4485/2017 τροποποίηση του Ν. 4375/2016 (Α' 51)⁶, σημειώνεται ότι ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών, χορηγεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε αιτούντες διεθνή προστασία, οι οποίοι είναι κάτοχοι δελτίου αιτήσαντος σε ισχύ, των οποίων η αίτηση είχε υποβληθεί το αργότερο έως και τις 31.7.2012 και η εξέτασή της εκκρεμεί σε β' βαθμό, εκτός εάν συντρέχει κίνδυνος για την εθνική ασφάλεια ή για τη δημόσια τάξη, ιδίως λόγω τελεσίδικης καταδίκης του αιτούντος για τη διάπραξη σοβαρού εγκλήματος.

E9α. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (6)] Στο Κράτος Μέλος σας, οι αποφάσεις επιστροφής έχουν απεριόριστη διάρκεια; **Ναι/Όχι**

E9β. Εάν όχι, για πόσο χρονικό διάστημα ισχύουν οι αποφάσεις επιστροφής;

Η απόφαση επιστροφής διαρκεί για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί και το μέτρο της απαγόρευσης εισόδου. Ο μέγιστος χρόνος ανέρχεται σε 10 έτη.

E10. Διαθέτει το κράτος μέλος σας κάποιο μηχανισμό που να λαμβάνει υπόψη τυχόν αλλαγές στην ατομική κατάσταση των συγκεκριμένων υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου επαναπροώθησης πριν από την επιβολή της απομάκρυνσης; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, περιγράψτε αυτόν τον μηχανισμό:

Ο Συνήγορος του Πολίτη προβαίνει σε έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων, παραλείψεων και υλικών ενεργειών των αρμοδίων Υπηρεσιών σε όλα τα στάδια της προβλεπόμενης από το νόμο διαδικασίας, από την έκδοση της απόφασης επιστροφής αλλοδαπού μέχρι και την υλοποίησή της με χερσαία, θαλάσσια ή αεροπορική μεταφορά στη χώρα καταγωγής του/της, διαθέτοντας παράλληλα όλα τα θεσμικά εργαλεία που προβλέπουν οι διατάξεις (Ν. 3094/2003, ως ισχύει). Σημειώνεται ότι έχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε κάθε χώρο κράτησης, αναμονής ή διέλευσης (transit) σε όλη την επικράτεια, ενώ μπορεί να συμμετέχει ως παρατηρητής στις επιχειρήσεις εκτέλεσης αποφάσεων, με γνώμονα τον σεβασμό στην προσωπικότητα και την αξιοπρέπεια, καθώς και τα ανθρώπινα δικαιώματα των υπό επιστροφή αλλοδαπών, σύμφωνα με τις επιταγές του εθνικού (Ν. 3907/2011 και Ν. 3386/2005), ενωσιακού και διεθνούς δικαίου (συμμόρφωση των αρμοδίων Αρχών με τις κοινές κατευθυντήριες γραμμές, τα κριτήρια και τις προδιαγραφές, που έχουν εκδοθεί για τον σκοπό αυτό από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών ή τα όργανα της Ε.Ε.). Οι αρμόδιες αστυνομικές Αρχές ενημερώνουν άμεσα τον Συνήγορο του Πολίτη, με σταθερή ροή δεδομένων από όλες τις αρμόδιες για τις επιστροφές Υπηρεσίες, η οποία περιλαμβάνει όλες τις πράξεις των αρμοδίων Αρχών, οι οποίες αποσκοπούν στην υλοποίηση, με μέσα καταναγκασμού, της επιστροφής του αλλοδαπού στην χώρα προέλευσης του, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών επανεισδοχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη προβλέπεται να συντάσσει επιμέρους εκθέσεις και προτάσεις για τη βελτίωση των διαδικασιών επιστροφής προς τη διοίκηση, η οποία υπέχει υποχρέωση αιτιολογημένης απάντησης. Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων και δημοσιοποιεί την κατ' έτος ειδική έκθεση του, με τη συνολική εικόνα των διαπιστώσεων και προτάσεων του. Παράλληλα, για το σκοπό αυτό, συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς καθώς επίσης και με Μ.Κ.Ο. και κοινότητες μεταναστών, σε επίπεδο τακτικού διαλόγου, ο οποίος διασφαλίζεται με τη δημιουργία σχετικού δικτύου, αλλά και με δυνατότητα ανάθεσης επιμέρους έργων. Επιπρόσθετα, κατά των αποφάσεων επιστροφής, που εκδίδονται από Αστυνομικές Αρχές οι πολίτες τρίτων χωρών μπορούν να ασκήσουν την ενδικοφανή προσφυγή στα όργανα που έχουν εξουσιοδοτηθεί για τον σκοπό αυτό (Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Περιφέρειας Χώρας, Διευθυντές Αλλοδαπών Αττικής-Θεσσαλονίκης). Τα διοικητικά όργανα που είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί των προσφυγών έχουν την αρμοδιότητα να επανεξετάζουν, αυτεπαγγέλτως, τόσο τη νομιμότητα, όσο και την ουσία των αποφάσεων επιστροφής και να αναστέλλουν προσωρινώς την εφαρμογή τους. Επιπρόσθετα, δύναται να παρέχεται προσωρινή δικαστική προστασία κατά τις διατάξεις του Ν. 3900/2010 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 213 Α') και του Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) 18/1989 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 8 Α'). Η άσκηση προσφυγής, συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της επιστροφής. Σε περίπτωση κατά την οποία, με την απόφαση επιστροφής, έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την επιστροφή. Σημειώνεται ότι η χρονική διάρκεια αναβολής της απομάκρυνσης του αλλοδαπού δύναται να παραταθεί, κατόπιν σχετικής αξιολόγησης της προσωπικής κατάστασης του υπηκόου τρίτης χώρας από την αρμόδια Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας (Άρθρο 24, Ν. 3907/2011).

⁶ Η υποπαράγραφος α' της παρ. 1 του Άρθρου 22 του Ν. 4375/2016 αντικαθίσταται, με το 1.α, κατά παρέκκλιση των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2 του Άρθρου 28 του Προεδρικού Διατάγματος 114/2010 (Α' 195).

Η επιστροφή των παρانونών μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

E11. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (7)] Το Κράτος Μέλος σας εισάγει συστηματικά σε αποφάσεις επιστροφής τις πληροφορίες ότι οι πολίτες τρίτων χωρών πρέπει να εγκαταλείψουν το έδαφος του Κράτους Μέλους προκειμένου να φθάσουν σε τρίτη χώρα; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται παραπάνω

--

Ενότητα 3: Κίνδυνος διαφυγής

Η παρούσα ενότητα θα εξετάσει τις πρακτικές και τα κριτήρια των Κρατών Μελών για τον προσδιορισμό του κινδύνου διαφυγής από τους υπηκόους τρίτων χωρών στους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής (στο βαθμό που δεν καλύπτονται από προηγούμενες μελέτες/εκθέσεις του ΕΔΜ)⁷, καθώς και μέτρα που αποβλέπουν στην αποφυγή του κινδύνου διαφυγής (σύμφωνα με το Άρθρο 7(3) της Οδηγίας για την Επιστροφή).

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας εάν κάποιο από τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ενότητα εισήχθη ή τροποποιήθηκε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της οδηγίας για την επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E12. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (15)] Στο κράτος μέλος σας, τα παρακάτω στοιχεία/συμπεριφορές θεωρούνται ως μαχητό τεκμήριο ότι υπάρχει κίνδυνος διαφυγής;

Πίνακας 1: Εκτίμηση του κινδύνου διαφυγής

Στοιχεία/συμπεριφορές	Ναι/Όχι	Σχόλια
Άρνηση συνεργασίας στη διαδικασία αναγνώρισης, π.χ. Χρησιμοποιώντας πλαστά ή πλαστά έγγραφα, καταστρέφοντας ή άλλως διαθέτοντας υπάρχοντα έγγραφα, και/η άρνηση παροχής δακτυλικών αποτυπωμάτων	✓	
Βίαιη ή δόλια αντίθεση στην επιβολή επιστροφής	✓	
Αυστηρή έκφραση της πρόθεσης μη συμμόρφωσης με την απόφαση επιστροφής	✓	
Μη συμμόρφωση με μια περίοδο εθελουσίας αναχώρησης	✓	
Καταδίκη για σοβαρό ποινικό αδίκημα στα Κράτη Μέλη	✓	
Στοιχεία προηγούμενης διαφυγής	✓	
Παροχή παραπλανητικών πληροφοριών	✓	
Μη συμμόρφωση με ένα μέτρο που αποσκοπεί στην αποφυγή διαφυγής	✓	
Μη συμμόρφωση με υπάρχουσα απαγόρευση εισόδου	✓	
Έλλειψη οικονομικών πόρων	✓	
Μη εγκεκριμένες δευτερεύουσες κινήσεις σε άλλο Κράτος Μέλος	✓	
Άλλο (παρακαλείσθε να περιγράψετε)		

E13. Ποια μέτρα ισχύουν στο Κράτος Μέλος σας για να αποφευχθεί ο κίνδυνος διαφυγής κατά τη διάρκεια της περιόδου εθελουσίας αναχώρησης;

- Τακτική αναφορά στις Αρχές; **Ναι/Όχι**
- Κατάθεση κατάλληλης χρηματοοικονομικής εγγύησης; **Ναι/Όχι**
- Υποβολή εγγράφων; **Ναι/Όχι**⁸
- Υποχρέωση διαμονής σε συγκεκριμένο τόπο; **Ναι/Όχι**
- Άλλο (παρακαλείσθε να περιγράψετε)

Σημειώνεται ότι υπάρχει πρόβλεψη για την υλοποίηση του μέτρου της χρηματικής εγγύησης, αλλά δε έχει εκδοθεί σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση για το ύψος αυτής της εγγύησης και ως εκ τούτου, δεν έχει μέχρι σήμερα ενεργοποιηθεί.

E14. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που σχετίζονται με τον προσδιορισμό της ύπαρξης κινδύνου διαφυγής στο Κράτος Μέλος σας. Απαντώντας σε αυτή την ερώτηση, προσδιορίστε για ποιον το πρόβλημα που εντοπίζεται αποτελεί πρόκληση και καθορίστε τις πηγές των παρεχόμενων πληροφοριών (π.χ. υφιστάμενες μελέτες/αξιολογήσεις, πληροφορίες που έχουν ληφθεί από αρμόδιες Αρχές ή νομολογία)

Η εκτίμηση του κινδύνου διαφυγής αποτελεί πρόκληση, για τις αρμόδιες Αρχές οι οποίες εκδίδουν τις αποφάσεις επιστροφής, δεδομένου ότι θα πρέπει να συλλεχτούν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που θα στοιχειοθετούν την ύπαρξη του κινδύνου ή μη. Επιπρόσθετα, ο κίνδυνος διαφυγής αποτελεί έχει μεγάλο αντίκτυπο σε χώρες διέλευσης όπως και η Ελλάδα, καθώς η Ελλάδα δεν αποτελεί τελικό προορισμό και ο εκ τούτου ο κίνδυνος διαφυγής είναι αρκετά υψηλός, στις περιπτώσεις που χορηγείται χρόνος για οικειοθελή αναχώρηση.

⁷ Για παράδειγμα, η Εστιασμένη Μελέτη του ΕΔΜ για το 2014 σχετικά με τις «Καλές Πρακτικές όσον αφορά την επιστροφή και την επανένταξη των παράτυπων μεταναστών: Η πολιτική απαγόρευσης εισόδου των Κρατών Μελών και η χρήση συμφωνιών επανεισοδοχής μεταξύ Κρατών Μελών και τρίτων χωρών». Το Ad-Hoc Ερώτημα σχετικά με αντικειμενικά κριτήρια για τον εντοπισμό του κινδύνου διαφυγής στο πλαίσιο της οδηγίας περί υποδοχής, Άρθρο 8 (αναδιατύπωση) και του κανονισμού του Δουβλίνου αριθ. 604/2013, Άρθρο 28(2)» (ζητήθηκε από το Εσθονικό ΕΣΕ στις 15 Οκτωβρίου 2014), και το «Ad hoc Ερώτημα για την Οδηγία για την Επιστροφή (2008/115/ΕΚ) Άρθρο 3(7) αντικειμενικά κριτήρια για τον "κίνδυνο διαφυγής" (το αίτημα του Λιθουανικού ΕΔΜ ΕΣΕ στις 11 Φεβρουαρίου 2013).

⁸ Μέχρι σήμερα δεν έχει εφαρμοστεί τέτοιου είδους μέτρο.

E15. Παρακαλείστε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα καλής πρακτικής στον προσδιορισμό της ύπαρξης κινδύνου διαφυγής από το Κράτος Μέλος σας, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο ποιος θεωρεί ότι η πρακτική θεωρείται επιτυχής, δεδομένου ότι, όταν έχει τεθεί σε ισχύ, η καταλληλότητά της και εάν η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μιας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Αναφέρετε τις πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της συγκεκριμένης πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, μελέτες από ΜΚΟ και Διεθνείς Οργανισμούς κ.λπ.)

Ενότητα 4: Αποτελεσματική επιβολή των αποφάσεων επιστροφής

Η παρούσα ενότητα της Συνθετικής Εκθεσης θα παρουσιάσει τις πρακτικές των Κρατών Μελών σε σχέση με την αποτελεσματική εφαρμογή των αποφάσεων επιστροφής. Ειδικότερα, θα εξετάσει τα ακόλουθα θέματα (στο βαθμό που δεν καλύπτονται ήδη από προηγούμενες μελέτες του ΕΔΜ και πρόσφατα Ad-Hoc Ερωτήματα του ΕΔΜ): η εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των αποφάσεων επιστροφής από τα κράτη μέλη (όπως προβλέπεται Με την οδηγία 2001/40/ΕΚ⁹ και Απόφαση του Συμβουλίου 2004/191/ΕΚ¹⁰, τη χρήση κράτησης και εναλλακτικών επιλογών κράτησης στις διαδικασίες επιστροφής (σύμφωνα με το Άρθρο 15 της Οδηγίας για την Επιστροφή), τον βαθμό στον οποίο οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης οδήγησαν τις εθνικές Αρχές να εφαρμόσουν παρεκκλίσεις από τις συνήθεις περιόδους δικαστικής επανεξέτασης και των γενικών συνθηκών κράτησης (Άρθρο 18 της Οδηγίας για την Επιστροφή) και τη χρήση ευρωπαϊκών ταξιδιωτικών εγγράφων για επιστροφή σύμφωνα με τον κανονισμό 2016/1953¹¹.

Παρακαλείσθε να σημειώσετε ότι παρόμοιες πληροφορίες ζητήθηκαν στη μελέτη του ΕΔΜ 2014 σχετικά με τη «Χρήση της κράτησης και εναλλακτικών μέσων κράτησης στο πλαίσιο των πολιτικών μετανάστευσης» και την Ad-hoc Ερώτηση του ΕΔΜ σχετικά με τη χρήση της κράτησης στις Διαδικασίες Επιστροφής (Ενημέρωση) όπως ζητήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 9 Αυγούστου 2016. Παρακαλείσθε να επανεξετάσετε τη συνεισφορά του Κράτους Μέλους σας στην προαναφερθείσα Μελέτη και στο Ad-Hoc Ερώτημα (εάν ολοκληρωθεί) και να παράσχετε μόνο ενημερωμένες πληροφορίες εδώ.

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας εάν κάποιο από τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ενότητα εισήχθη ή τροποποιήθηκε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της οδηγίας για την επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E16. Η εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει κυρώσεις για υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι δεν συμμορφώνονται με απόφαση επιστροφής και/ή παρεμποδίζουν σκόπιμα διαδικασίες επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, προσδιορίστε σε ποιον εφαρμόζονται οι εν λόγω κυρώσεις και το περιεχόμενό τους

Στις περιπτώσεις που ο πολίτης τρίτης χώρας δεν συμμορφώνεται με την απόφαση επιστροφής (π.χ. μη συμμόρφωση με το χρόνο που χορηγήθηκε από την αρμόδια Υπηρεσία για την οικιοθελή αναχώρηση), τότε διατάσσεται η διοικητική κράτησή του/της σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών, προκειμένου να υλοποιηθεί η επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του/της.

Ενότητα 4.1. Αμοιβαία αναγνώριση

E17. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (9)/(δ)] Το Κράτος Μέλος σας αναγνωρίζει συστηματικά αποφάσεις επιστροφής που εκδίδονται από άλλο Κράτος Μέλος σε υπηκόους τρίτων χωρών που είναι παρόντες στην επικράτεια; **Ναι/Όχι**

Αναφέρετε εν συντομία την πρακτική σας και τυχόν εξαίρεση από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται παραπάνω.

Σε περίπτωση που συλληφθεί πολίτης τρίτης χώρας, σε βάρος του οποίου, κατόπιν σχετικής έρευνας προκύπτει ότι έχει εκδοθεί απόφαση επιστροφής από άλλο Κράτος Μέλος, τότε γίνεται η σχετική ενημέρωση των αρμόδιων Αρχών του Κράτους Μέλους. Σε βάρος του αλλοδαπού εκδίδεται απόφαση επιστροφής στην Τρίτη Χώρα. Εάν ο αλλοδαπός είχε τίτλο διαμονής στο Κράτος Μέλος, και αυτό προκύψει μετά την εκκίνηση της διαδικασίας επιστροφής από την Ελλάδα, τότε πραγματοποιούνται σχετικές διαβουλεύσεις με το Κράτος Μέλος, σύμφωνα με όσα ορίζει ο Κώδικας Συνόρων Σένγκεν για την ακολουθητέα διαδικασία (επιστροφή στην Τρίτη Χώρα ή επιστροφή στο Κράτος Μέλος).

Εάν Ναι, το κράτος μέλος σας:

- α) Εκκινεί τη διαδικασία επιστροφής του ενδιαφερομένου υπηκόου τρίτης χώρας σε τρίτη χώρα; **Ναι/Όχι**
- β) Εκκινεί τη διαδικασία για την επιστροφή του ενδιαφερομένου υπηκόου τρίτης χώρας στο κράτος μέλος που εξέδωσε την απόφαση επιστροφής; **Ναι/Όχι**
- γ) Άλλο (παρακαλείσθε να διευκρινίσετε)

Εάν Όχι, διευκρινίστε τους λόγους για τους οποίους το κράτος μέλος σας δεν αναγνωρίζει τις αποφάσεις επιστροφής που εκδόθηκαν από άλλο κράτος μέλος

⁹ Οδηγίας Συμβουλίου 2001/40/ΕΚ στις 28 Μαΐου 2001 σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων απέλασης υπηκόων τρίτων χωρών, ΟJL 149, 2.6.2001.

¹⁰ Οδηγίας Συμβουλίου 2004/191/ΕΚ στις 23 Φεβρουαρίου 2004 που καθορίζει τα κριτήρια και τις πρακτικές ρυθμίσεις για την αντιστάθμιση των οικονομικών ανισορροπιών που προκύπτουν από την εφαρμογή της Οδηγίας 2001/40/ΕΚ στην αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων απομάκρυνσης υπηκόων τρίτων χωρών, ΟJL 60, 27.2.2004.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/1953 Του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στις 26 Οκτωβρίου 2016 σχετικά με τη θέσπιση ευρωπαϊκού ταξιδιωτικού εγγράφου για την επιστροφή των παρανόμως διαμενοντών υπηκόων τρίτων χωρών και την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου στις 30 Νοεμβρίου 1994, ΟJL 311, 17.11.2016.

Ενότητα 4.2. Ταξιδιωτικά έγγραφα

E18. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (9)(γ)] Το Κράτος Μέλος σας εκδίδει Ευρωπαϊκά ταξιδιωτικά έγγραφα για επιστροφή σύμφωνα με τον κανονισμό 2016/1953;¹² **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, σε ποιες περιπτώσεις εκδίδετε αυτά τα έγγραφα;

Την δεδομένη στιγμή, οι αρμόδιες Αρχές βρίσκονται στο στάδιο της προμήθειας ειδικού τύπου χαρτιού για την έκδοση των EU L-P's, σύμφωνα με τις τεχνικές απαιτήσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από τη στιγμή που θα πραγματοποιηθεί η ως άνω προμήθεια, θα είναι σε θέση να εκδίδουν τα εν λόγω έγγραφα. Αρχικά η έκδοση προσωρινών ταξιδιωτικών εγγράφων, κατόπιν σχετικής συνεννόησης με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα αφορά υπηκόους Αφγανιστών, ενώ στη συνέχεια θα εφαρμοστεί και για άλλες τρίτες χώρες. Εκτιμάται ότι η έκδοση των EU-LP's θα ξεκινήσει κατά το νέο έτος.

Εάν Ναι, αυτά τα έγγραφα είναι γενικά αποδεκτά από τρίτες χώρες; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται παραπάνω

E19. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια διαδικασία που ακολουθείται για αίτημα από την τρίτη χώρα επιστροφής να παραδώσει έγκυρο ταξιδιωτικό έγγραφο/να αποδεχθεί ένα ευρωπαϊκό ταξιδιωτικό έγγραφο; Παρακαλείσθε να περιγράψετε εν συντομία τις Αρχές που είναι υπεύθυνες για την υποβολή των αιτήσεων αυτών (κατά περίπτωση, για κάθε τύπο εγγράφου, π.χ. «laissez-passer», «ταξιδιωτικά έγγραφα της ΕΕ») και το χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου υποβάλλονται ενώπιον τρίτων χωρών.

Σε περιπτώσεις που πολίτης τρίτης χώρας δεν διαθέτει τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα οι Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, αφού καθορίσουν την υπηκοότητα και λάβουν τα στοιχεία ταυτότητας, απευθύνονται στις Προξενικές Αρχές της χώρας καταγωγής του αλλοδαπού, με την παρέμβαση του Υπουργείου Εξωτερικών, σε περιπτώσεις που απαιτείται. Δεδομένου ότι το σύνολο των Πρεσβειών τρίτων χωρών στην Ελλάδα βρίσκεται στην Αθήνα, αρμόδια Αρχή-φορέας για την πραγματοποίηση ομαδικών συνεντεύξεων για την ταυτοποίηση των προς επιστροφή πολιτών τρίτων χωρών στις χώρες καταγωγής τους είναι το Τμήμα Επιστροφών της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής. Μέσω του Γραφείου Συντονισμού Επιστροφών του ως άνω Τμήματος, υπάρχει σε καθημερινή βάση συνεργασία με τις Προξενικές Αρχές των τρίτων χωρών στην Ελλάδα, στον τομέα της αναγνώρισης και ταυτοποίησης της υπηκοότητας και των στοιχείων ταυτότητας των αλλοδαπών πολιτών, προκειμένου να εκδοθούν τα απαραίτητα ταξιδιωτικά έγγραφα για την επιστροφή αυτών στις χώρες καταγωγής τους. Πέραν της συνεργασίας με τις ως άνω Προξενικές Αρχές, το Γραφείο Συντονισμού Επιστροφών της Διεύθυνσης Αλλοδαπών Αττικής συνεργάζεται με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό του FRONTEX (Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Συνόρων και Ακτοφυλακής), ο οποίος συνδράμει καθοριστικά τόσο στη διαδικασία ταυτοποίησης, με την εκπαίδευση και αποστολή κλιμακίων ταυτοποιητών (screener) για τον καθορισμό της υπηκοότητας των αλλοδαπών πολιτών, όσο και στον τομέα των επιστροφών, με την οργάνωση κοινών επιχειρήσεων επιστροφής, χρήση συνδέσμων άλλων Κρατών Μελών κ.λπ. Επιπρόσθετα, το Γραφείο Συντονισμού Επιστροφών συνεργάζεται με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) – Γραφείο της Ελλάδος, ο οποίος συνδράμει στην συνεργασία με Προξενικές Αρχές τρίτων χωρών που δεν υπάρχει αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, καθώς και στην έκδοση των απαραίτητων ταξιδιωτικών εγγράφων. Στην περίπτωση που δεν μπορεί να εξασφαλιστεί το απαραίτητο ταξιδιωτικό έγγραφο, λόγω μη εκπροσώπησης από τις Προξενικές Αρχές των χωρών αυτών, το Γραφείο Συντονισμού Επιστροφών συνεργάζεται με τους ως άνω Οργανισμούς και έρχεται, όπου αυτό καθίσταται εφικτό, σε απευθείας επαφή με Διπλωματικές Αρχές τρίτων χωρών που εδρεύουν στο εξωτερικό. Προς την κατεύθυνση αυτή, υπάρχει συνεργασία και με το Υπουργείο Εξωτερικών, προκειμένου, οι υπογεγραμμένες Συμφωνίες Επανεισδοχής με τις τρίτες χώρες, να τηρούνται και να εφαρμόζονται τόσο σε κοινοτικό (Ε.Ε.) όσο και σε διμερές επίπεδο. Ο χρόνος που μεσολαβεί από την αναγνώριση μέχρι την έκδοση των ταξιδιωτικών εγγράφων ποικίλει, ανάλογα με την χώρα προέλευσης και το επίπεδο συνεργασίας της με την Ελλάδα. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα στην έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων από τις Προξενικές Αρχές όσο αφορά την αναγκαστική επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς οι ενταύθα Πρεσβείες των Τρίτων Χωρών δεν συνεργάζονται ως προς την έκδοση, γεγονός που αποτελεί τροχοπέδη στην υλοποίηση αναγκαστικών επιστροφών. Το ίδιο δεν ισχύει κατά κανόνα στις περιπτώσεις που ο πολίτης τρίτης χώρας επιθυμεί να επιστραφεί οικειοθελώς στην χώρα καταγωγής του.

Ενότητα 4.3. Χρήση κράτησης σε διαδικασίες επιστροφής

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας εάν κάποιο από τα μέτρα που περιγράφονται στην παρούσα ενότητα εισήχθη ή άλλαξε ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της οδηγίας για την επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E20α. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(α)] Στο κράτος μέλος σας, είναι δυνατόν να τεθεί υπό κράτηση πολίτης τρίτης χώρας στο πλαίσιο της διαδικασίας επιστροφής **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία τυχόν εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται παραπάνω

Εξαιρέση στο κανόνα της κράτησης εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ο/η προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, εμπίπτει σε τουλάχιστον μία εκ των κατηγοριών των ευάλωτων ομάδων, όπως ορίζονται από το Ν. 3907/2011 (ενσωμάτωση Οδηγίας Επιστροφών 2008/115/ΕΚ). Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο αλλοδαπός είναι ασυνόδευτος ανήλικος, δεν κρατείται αλλά τίθεται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης μέχρι να βρεθεί θέση σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας για ανήλικους.

¹² Ισχύει το ίδιο.

E20β. Εάν Ναι, διευκρινίστε τους λόγους για τους οποίους μπορεί να κρατηθεί πολίτης τρίτης χώρας (επιλέξτε όλα όσα ισχύουν)

α) Εάν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής; **Ναι/Όχι**

β) Εάν ο πολίτης τρίτης χώρας αποφεύγει ή παρεμποδίζει την προετοιμασία διαδικασίας επιστροφής ή απομάκρυνσης; **Ναι/Όχι**

γ) Άλλο (παρακαλείσθε να διευκρινίσετε)

--

E21. Πόσο συχνά χρησιμοποιεί το Κράτος Μέλος την κράτηση με σκοπό την απομάκρυνση; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα για κάθε έτος αναφοράς (που καλύπτει δωδεκάμηνη περίοδο από την 1η Ιανουαρίου έως την 31η Δεκεμβρίου).¹³

Πίνακας 2: Οι πολίτες τρίτων χωρών που έχουν τεθεί υπό κράτηση 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016	Σχόλια
Συνολικός αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών που τέθηκαν υπό κράτηση	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	14.695	31.214	491.682	14.864	
Αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν τεθεί υπό κράτηση (άνδρες)	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο ¹⁴	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	
Αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών που έχουν τεθεί υπό κράτηση (γυναίκες)	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	
Αριθμός οικογενειών υπό κράτηση	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	
Αριθμός Ασουνόδευτων Ανηλίκων υπό κράτηση	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό στοιχείο	

E22α. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(β)] Στο Κράτος Μέλος σας, ποιο είναι το συνολικό μέγιστο επιτρεπόμενο χρονικό διάστημα κράτησης (όπως προβλέπει η εθνική νομοθεσία ή ορίζεται στην εθνική νομολογία);¹⁵

Η νομοθεσία προβλέπει μια μέγιστη διάρκεια κράτησης (βλ. και E22β για παράταση και κατ' εξαίρεση μέγιστη παράταση), η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τους 6 μήνες. Από πλευράς της Ελληνικής Αστυνομίας, καταβάλλεται προσπάθεια για την υλοποίηση της επιστροφής εντός του χρονικού διαστήματος των 6 μηνών.

E22β. Η εθνική σας νομοθεσία προβλέπει εξαιρέσεις σε περίπτωση υπέρβασης αυτής της μέγιστης επιτρεπόμενης διάρκειας κράτησης; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να προσδιορίσετε υπό ποιες περιπτώσεις:

Η μέγιστη διάρκεια κράτησης μπορεί να παραταθεί έως 12 ακόμη μήνες (συνολικά 18 μήνες), στις περιπτώσεις κατά τις οποίες παρά τις εύλογες προσπάθειες των αρμοδίων Υπηρεσιών, η διαδικασία απομάκρυνσης είναι πιθανόν να διαρκέσει περισσότερο επειδή:

- ο πολίτης της τρίτης χώρας αρνείται να συνεργασθεί, ή
- καθυστερεί η λήψη των αναγκαίων εγγράφων από τρίτες χώρες.

Στην πράξη, οι παράτυποι πολίτες τρίτων χωρών κρατούνται κατά κανονάως 6 μήνες, για την υλοποίηση των αποφάσεων επιστροφής, και σε περίπτωση που αυτό δεν επιτευχθεί αφήνονται ελεύθεροι με περιοριστικούς όρους (τακτική εμφάνιση στις Αρχές, περιορισμός διαμονής σε συγκεκριμένη τοποθεσία κ.λπ.).

¹³ Τα ακόλουθα (κράτη μέλη) παρέιχαν ποσοτικές πληροφορίες σχετικά με τη χρήση κράτησης για την περίοδο 1^η Ιανουαρίου 2012-31^η Ιουλίου 2016 μέσω των Ad-Hoc Ερωτημάτων του ΕΔΜ σχετικά με τη «Χρήση της Κράτησης στις Διαδικασίες Επιστροφής - όπως ζητήθηκε από την ΕΠΙΤΡΟΠΗ στις 30 Νοεμβρίου 2015» και «Χρήσης της Κράτησης σε Διαδικασίες Επιστροφής (ενημέρωση) - όπως ζητήθηκε από την ΕΠΙΤΡΟΠΗ στις 9 Αυγούστου 2016»: Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ολλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, και τη Νορβηγία. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να παρέχουν μόνο πλήρη στοιχεία για την περίοδο από την 1^η Ιανουαρίου έως την 31^η Δεκεμβρίου 2016.

¹⁴ Δεν υπάρχει διαθέσιμο στατιστικό για διαχωρισμό ανδρών/γυναικών. Στο πλαίσιο της αναβάθμισης της εφαρμογής χαρτογράφησης αλλοδαπών, στατιστικά επιστροφών θα εξαγονται αυτόματα από το σύστημα.

¹⁵ Παρακαλείσθε να εξετάσετε τη συμβολή σας στο ΕΔΜ Ad-Hoc Ερώτημα Χρήση της Κράτησης σε Διαδικασίες Επιστροφής (ενημερωμένο) - όπως ζητήθηκε από την ΕΠΙΤΡΟΠΗ στις 9 Αυγούστου 2016' και να παρέχετε μόνο ενημερωμένες πληροφορίες σε απάντηση προς το ερώτημα αυτό.

Θεωρητικά, σε περίπτωση που συμβεί πολίτης τρίτης χώρας να συμπληρώσει την μέγιστη χρονική διάρκεια των 18 μηνών τότε θα απελευθερωθεί με περιοριστικούς όρους. Δεν είναι δυνατόν να κρατηθεί εκ νέου αλλοδαπός πολίτης τρίτης χώρας υπό επιστροφή, ο οποίος έχει ήδη αφεθεί ελεύθερος παρά μόνο για την ολοκλήρωση διαδικασιών της άμεσης απομάκρυνσης του.

E23α. Στο Κράτος Μέλος σας, η κράτηση διατάσσεται από διοικητικές ή δικαστικές Αρχές;

α) Δικαστικές Αρχές: παρακαλείσθε να διευκρινίσετε

β) Διοικητικές Αρχές παρακαλείσθε να διευκρινίσετε

γ) Τόσο από δικαστικές όσο και από διοικητικές Αρχές: παρακαλείσθε να διευκρινίσετε

Η Ελληνική Αστυνομία είναι αρμόδιος φορέας, σε εθνικό επίπεδο για τη έκδοση αποφάσεων διοικητικής κράτησης σε αλλοδαπούς που εισήλθαν ή διαμένουν παράνομα στη Χώρα. Η συνδρομή των προϋποθέσεων της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης ή της Υπηρεσίας περαιτέρω διαχείρισης του υπηκόου τρίτης χώρας, και για την επιβολή ή τη συνέχιση του μέτρου, λαμβάνονται υπόψη η διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων κράτησης και η δυνατότητα εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για τους κρατούμενους. Επίσης, οι προϋποθέσεις της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο και από τις δικαστικές Αρχές. Ο κρατούμενος αλλοδαπός, παράλληλα με τα δικαιώματα που έχει σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις, κατά της απόφασης κράτησης ή παράτασης της κράτησής του, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται.

E23β. Εάν η κράτηση διατάσσεται από τις διοικητικές Αρχές, παρακαλείσθε να παράσχετε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία επανεξέτασης της νομιμότητας της κράτησης και το χρονοδιάγραμμα που ισχύει για την εν λόγω επανεξέταση:

α) Η νομιμότητα της κράτησης εξετάζεται αυτεπαγγέλτως από δικαστή: **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, πόσο καιρό μετά την έναρξη της κράτησης;

Βλ. E23α.

β) Η νομιμότητα της κράτησης επανεξετάζεται από δικαστή εάν ο πολίτης τρίτης χώρας κινήσει διαδικασία για να αμφισβητήσει τη νομιμότητα της κράτησης: **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, πόσο καιρό μετά την έναρξη της διαδικασίας αυτής από τον πολίτη τρίτης χώρας

Το σχετικό αίτημα προσφυγής του αλλοδαπού, κατά της απόφασης κράτησης, αποστέλλεται άμεσα στο Διοικητικό Πρωτοδικείο που εδρεύει και η Αστυνομική Υπηρεσία, στην οποία κατατέθηκε η προσφυγή, προκειμένου να αποφανθεί επί της νομιμότητας, ή μη, της κράτησης.

E24α. Στο Κράτος Μέλος σας, η διάρκεια της διαμονής του υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση επανεξετάζεται μετά από αίτηση του υπηκόου τρίτης χώρας ενδιαφερόμενο ή αυτοδικαίως; Παρακαλείσθε να σημειώσετε ότι ενώ το σημείο E23β ανωτέρω αναφέρεται στην επανεξέταση της νομιμότητας της απόφασης για κράτηση, οι E24α και E24β και 24γ παρακάτω παραπέμπουν στην αναθεώρηση της διάρκειας παραμονής του κρατούμενου τρίτης χώρας υπό κράτηση

Παράλληλα με την εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της κράτησης που επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης ή της Υπηρεσίας περαιτέρω διαχείρισης του υπηκόου τρίτης χώρας (Αστυνομική Υπηρεσία), εξετάζεται και η διάρκεια κράτησης του αλλοδαπού προκειμένου να είναι σύμφωνη με την ισχύουσα νομοθεσία.

E24β. Στο Κράτος Μέλος σας, πόσο συχνά επανεξετάζεται η παραμονή ενός υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση (π.χ. κάθε δύο εβδομάδες, κάθε μήνα κ.λπ.);

Η εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της κράτησης που επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης, ή της Υπηρεσίας περαιτέρω διαχείρισης (Αστυνομική Υπηρεσία) του πολίτη τρίτης χώρας.

E24γ. Στο Κράτος Μέλος σας, η παραμονή υπηκόου τρίτης χώρας υπό κράτηση, επανεξετάζεται από δικαστικές ή διοικητικές Αρχές;

α) Δικαστικές Αρχές: διευκρινίστε παρακαλώ

β) Διοικητικές Αρχές: διευκρινίστε παρακαλώ

γ) Τόσο δικαστικές όσο και διοικητικές Αρχές, διευκρινίστε παρακαλώ

Η εξέταση της συνδρομής των προϋποθέσεων της κράτησης που επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση κράτησης, ή της Υπηρεσίας περαιτέρω διαχείρισης του πολίτη τρίτης χώρας (αρμόδια Αστυνομική Υπηρεσία). Επίσης, οι προϋποθέσεις της κράτησης επανεξετάζεται αυτεπαγγέλτως ανά τρίμηνο και από τις δικαστικές Αρχές.

E25. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (10)(γ)] Πόσα κέντρα κράτησης ήταν σε λειτουργία και ποια ήταν η συνολική ικανότητα κράτησης (αριθμός διαθέσιμων θέσεων στα κέντρα κράτησης) από την 31η Δεκεμβρίου 2016; Συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα, αναφέροντας αν είναι δυνατόν τον αριθμό των διαθέσιμων θέσεων για τους άνδρες, τις γυναίκες, τις οικογένειες και τους ασυνόδευτους ανήλικους¹⁶. Εάν δεν είναι δυνατή αυτή η κατανομή, παρακαλείσθε να αναφέρετε απλώς τον συνολικό αριθμό των θέσεων κράτησης που είναι διαθέσιμα στο Κράτος Μέλος σας

Πίνακας 3: Ικανότητα κράτησης την 31η Δεκεμβρίου 2016

Κατάσταση την 31η Δεκεμβρίου 2016		Σχόλια	
Αριθμός κέντρων κράτησης	7	Είναι το σύνολο των θέσεων.	
Αριθμός διαθέσιμων θέσεων σε κέντρα κράτησης ανά κατηγορία υπηκόων τρίτων χωρών	Άνδρες		6.087
	Γυναίκες		40
	Οικογένειες		
	Ασυνόδευτοι ανήλικοι		
Σύνολο	6.127		

E26. Πώς υπολογίζει το Κράτος Μέλος σας τον αριθμό των θέσεων κράτησης; (π.χ. όσον αφορά τον αριθμό των κλινών, τα διαθέσιμα τετραγωνικά μέτρα ανά κρατούμενο, κ.λπ.)

Για την ίδρυση των Προαναχωρησιακών κέντρων Κράτησης Αλλοδαπών, καθορίστηκαν οι όροι και οι προϋποθέσεις¹⁷ για τη δημιουργία τους, προκειμένου να εφαρμόζονται οι ισχύουσες διατάξεις αναφορικά με τις συνθήκες ασφάλειας και υγιεινής. Ο αριθμός των θέσεων κράτησης καθορίζεται από το διαθέσιμο χώρο και από τον τύπο των εγκαταστάσεων (κτίριο, λυόμενα κ.λπ.) λαμβανομένων υπόψη, μεταξύ άλλων, και των οδηγιών της Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή τιμωρίας (C.P.T.).

E27. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (21)(ζ)]. Στο Κράτος Μέλος σας, οι πολίτες τρίτων χωρών υπόκεινται σε διαδικασίες επιστροφής που ενώ κρατούνται σε εξειδικευμένες εγκαταστάσεις κράτησης (δηλ. μια εγκατάσταση που κρατά υπό κράτησης υπηκόους τρίτων χωρών που υπόκεινται σε διαδικασία επιστροφής); **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρεται εν συντομία τις σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται ανωτέρω

Εξαιρέση στο κανόνα της κράτησης εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που ο/η προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, εμπίπτει σε τουλάχιστον μία εκ των κατηγοριών των ευάλωτων ομάδων, όπως ορίζονται από το Ν. 3907/2011 (ενσωμάτωση Οδηγίας Επιστροφών 2008/115/ΕΚ). Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο αλλοδαπός είναι ασυνόδευτος ανήλικος, δεν κρατείται αλλά τίθεται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης μέχρι να βρεθεί θέση σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας για ανήλικους.

Εάν όχι, παρακαλείσθε να προσδιορίσετε το είδος των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούνται για την κράτηση υπηκόων τρίτων χωρών

E28α. Το κράτος μέλος σας έχει αντιμετωπίσει μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης, κατά την οποία ένας εξαιρετικά μεγάλος αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών προς επιστροφή εναπόθεσε ένα απρόβλεπτα βαρύ φορτίο για την ικανότητα των εγκαταστάσεων κράτησης ή το διοικητικό ή δικαστικό προσωπικό; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναπτύξετε τις συνθήκες υπό τις οποίες συνέβη αυτό:

Η Ελλάδα δέχθηκε μία άνευ προηγουμένου προσφυγική/μεταναστευτική πρόκληση κατά το έτος 2015 (911.471 συλλήψεις το 12-μηνο 2015 σε σχέση με 77.163 συλλήψεις το 12-μηνο 2014), η οποία συνεχίστηκε κατά το Α' 3-μηνο του 2016 και μέχρι υπογραφής της Κοινής Δήλωσης Ε.Ε.-Τουρκίας, της 18ης Μαρτίου 2016. Ο κρατικός μηχανισμός, ανταπεξήλθε στη διαχείριση των πολύπλοκων οργανωτικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων που ετίθεντο πιεστικώς προς άμεση επίλυση από την παραμονή ενός τόσο μεγάλου αριθμού αλλοδαπών σε δομές ανοιχτής φιλοξενίας που βρίσκονται σε όλη την ηπειρωτική Ελλάδα, γεγονός που δημιουργεί μια σειρά δυσκολιών σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, αλλά με την αгаστή συνεργασία και τις κοινές προσπάθειες συμβολής όλων των συναρμόδιων κρατικών φορέων, διεθνών οργανισμών και συνεργαζόμενων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.) η κατάσταση είναι διαχειρίσιμη. Για τον καλύτερο συντονισμό των δράσεων που σχετίζονται με την διαχείριση των μεταναστευτικών ροών αλλά και των προς επιστροφή υπηκόων τρίτων χωρών, η υποστήριξη η οποία έχει δεχθεί η Ελλάδα από τη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και τους Ευρωπαϊκούς Οργανισμούς (ΕΑΣΟ, FRONTEX κ.λπ.) είναι σημαντική. Προς το σκοπό αυτό, πραγματοποιούνται συναντήσεις σε εβδομαδιαία βάση, με τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε θέματα διαχείρισης μεταναστευτικών ροών.

E28β. Έχει την ικανότητα το Κράτος Μέλος σας να εγγραφεί τα πρότυπα για τις συνθήκες κράτησης, όπως ορίζεται στο Άρθρο 16 της Οδηγίας για την Επιστροφή, τα οποία έχουν επηρεαστεί από τον εξαιρετικά μεγάλο αριθμό άλλων κατηγοριών υπηκόων τρίτων χωρών (π.χ. περιπτώσεις Δουβλίνου) που τοποθετούνται σε χώρους κράτησης; **Ναι/Όχι**

¹⁶ Παρακαλείσθε να εξετάσετε τη συμβολή σας στο ΕΔΜ Ad-Hoc Ερώτημα Χρήση της Κράτησης σε Διαδικασίες Επιστροφής (ενημερωμένο) - όπως ζητήθηκε από την ΕΠΙΤΡΟΠΗ στις 9 Αυγούστου 2016' και να παρέχετε μόνο ενημερωμένες πληροφορίες σε απάντηση προς το ερώτημα αυτό.

¹⁷ Οι προδιαγραφές δεν υπάρχουν κάπου σαφώς προκαθορισμένες. Σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξασφαλίζονται οι κανόνες ασφαλείας για την ομαλή λειτουργία του κέντρου κράτησης.

E28γ. Αν ναι στην E28α, παρακαλείσθε να περιγράψετε την κατάσταση (/εις) με περισσότερες λεπτομέρειες και να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με τυχόν παρεκκλίσεις όπου το Κράτος Μέλος σας μπορεί να έχει αποφασίσει να εφαρμόσει σε σχέση με τους γενικούς όρους κράτησης και την κανονική περίοδο του δικαστικού ελέγχου (π.χ. κατά τη διάρκεια κατάστασης έκτακτης ανάγκης, οι πολίτες τρίτων χωρών έπρεπε να κρατούνται σε σωφρονιστικά καταστήματα, προκειμένου να αυξηθεί η ικανότητα κράτησης, οπότε η κράτηση ξεταζόταν μία φορά το μήνα αντί για μία φορά την εβδομάδα, κ.λπ.)

Η μετατόπιση των μεταναστευτικών ροών από την περιοχή του Έβρου προς τα εξ' ανατολών θαλάσσια σύνορα της Ελλάδας (ιδιαίτερα από τον Ιούλιο 2015), είχε ως αποτέλεσμα να αντιμετωπίζεται με μεγάλη δυσκολία η διαχείριση των μεικτών μεταναστευτικών ροών στο Βόρειο Αιγαίο, με τη λειτουργία του Προαναχωρησιακού Κέντρου Κράτησης Αλλοδαπών (ΠΡΟ.ΚΕ.Κ.Α.) Λέσβου και των πρώην Κέντρων Ταυτοποίησης Υπηκοότητας (ΚΕ.Τ.Υ.) Αλλοδαπών Σάμου, Λέσβου και Χίου, ενώ η μη ύπαρξη κατάλληλων δομών υποδοχής και κράτησης στην περιοχή του Νοτίου Αιγαίου, καθιστούσε δυσχερή τη διαχείριση των νεοεισερχομένων αλλοδαπών. Στο πλαίσιο αυτό και σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, στους νεοεισερχόμενους αλλοδαπούς επιβάλλεται περιοριστικός όρος της μη αναχώρησης από το νησί που βρίσκονται, μέχρις ότου επιτευχθεί η επανεισδοχή τους στην Τουρκία (εξέταση αιτημάτων ασύλου, άσκηση ένδικων μέσων), προκειμένου να αποσυμφορηθεί η κατάσταση στις δομές υποδοχής και κράτησης στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου.

Ενότητα 4.4. Η χρήση εναλλακτικών μορφών κράτησης σε διαδικασίες επιστροφής

E29. Παρακαλείσθε να αναφέρετε αν υπάρχουν εναλλακτικές μορφές κράτησης υπηκόων τρίτων χωρών που είναι διαθέσιμες στο Κράτος Μέλος σας και να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με την πρακτική οργάνωση κάθε εναλλακτικής (συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών που υπάρχουν για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με/προόδου της εναλλακτική μορφής κράτησης) με τη συμπλήρωση του ακόλουθου πίνακα.

Πίνακας 4: Εναλλακτικές μορφές κράτησης

Εναλλακτικές μορφές κράτησης	Ναι/Όχι (Αν ναι, παρακαλείσθε να παρέχετε μία σύντομη περιγραφή)
Υποχρεώσεις αναφοράς (π.χ. υποβολή αναφοράς προς τις Αρχές της πολιτικής μετανάστευσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα)	Στην παρούσα φάση, η Ελλάδα εφαρμόζει τους ακόλουθους τύπους εναλλακτικής κράτησης: <ul style="list-style-type: none"> η τακτική εμφάνιση ενώπιον των Αρχών, η υποχρέωση να παραμονής σε ένα συγκεκριμένο μέρος (χωρίς περιορισμό της ελευθερίας), που μπορούν να συνοδεύονται με βοήθεια σε Προγράμματα Εθελούσιας Επιστροφής και Επανάταξης/Μετεγκατάστασης του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.) με την υποβολή των Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας, ενώ εξετάζεται η εφαρμογή και άλλων εναλλακτικών της κράτησης μέτρων, που έχουν ως στόχο λιγότερο ανθρώπινο κόστος (αποφυγή των δυσχερειών που σχετίζονται με την κράτηση). <p>Ναι</p>
Υποχρέωση παράδοσης διαβατηρίου ή ταξιδιωτικού εγγράφου	Όχι
Προϋποθέσεις διαμονής (π.χ. να κατοικούν σε μια συγκεκριμένη διεύθυνση)	Ναι
Απελευθέρωση με εγγύηση (με ή χωρίς εγγυητές) Αν η «απελευθέρωση με εγγύηση» εναλλακτική μορφή κράτησης είναι διαθέσιμη στο Κράτος (Μέλος) σας, παρακαλείσθε να παρέχετε πληροφορίες σχετικά με το πώς καθορίζεται το ποσό και ποιος θα μπορούσε να ορισθεί ως εγγυητής (π.χ. μέλος της οικογένειας, ΜΚΟ ή κοινοτική ομάδα)	Όχι. Σημειώνεται ότι υπάρχει πρόβλεψη για την υλοποίηση του μέτρου της χρηματικής εγγύησης, αλλά δε έχει εκδοθεί σχετική Κοινή Υπουργική Απόφαση για το ύψος αυτής και ως εκ τούτου δεν έχει μέχρι σήμερα ενεργοποιηθεί.
Ηλεκτρονική παρακολούθηση (π.χ. προσθήκη ετικετών)	Όχι
Προϋποθέσεις Εγγυητή Εάν αυτή η εναλλακτική μορφή κράτησης είναι διαθέσιμη στο Κράτος (Μέλος) σας, παρακαλείσθε να δώσετε πληροφορίες σχετικά με το ποιος θα μπορούσε να διοριστεί ως εγγυητής (π.χ. μέλος της οικογένειας, ΜΚΟ ή κοινοτική ομάδα)	Όχι
Απελευθέρωση σε εργαζόμενο πρόνοιας ή λόγω σχεδίου πρόνοιας	Όχι
Κοινοτικό πρόγραμμα διαχείρισης	Όχι
Άλλα εναλλακτικά μέτρα διαθέσιμα στο Κράτος (Μέλος) σας. Παρακαλείσθε να προσδιορίσετε.	

E30. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που συνδέονται με την εφαρμογή της κράτησης ή/και των εναλλακτικών μορφών κράτησης στο Κράτος Μέλος σας. Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, παρακαλείσθε να σημειώσετε, για ποιους το θέμα εντοπίστηκε να αποτελεί πρόκληση και να προσδιορίσετε τις πηγές των πληροφοριών που παρέχονται (π.χ. υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις, πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές ή την νομολογία)

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ελλάδα αποτελεί κύρια πύλη εισόδου για τους αλλοδαπούς από τα θαλάσσια σύνορα με την Τουρκία, καθώς και ότι η Ελλάδα αποτελεί χώρα διέλευσης και όχι χώρα τελικού προορισμού, ο κίνδυνος διαφυγής είναι αρκετά υψηλός. Ως εκ τούτου, καθίσταται ιδιαίτερα δύσκολο, να εφαρμοστούν εναλλακτικά της κράτησης μέτρα. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής των εναλλακτικών της κράτησης μέτρων αποτελεί πρόκληση για την Ελληνική Αστυνομία.

E31. Παρακαλείσθε να αναφέρεται παραδείγματα καλής πρακτικής στην εφαρμογή της κράτησης στο Κράτος Μέλος σας και των εναλλακτικών μορφών κράτησης, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από ποιον η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχημένη, τη σημασία της, από πότε εφαρμόζεται η πρακτική και αν η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μίας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν την αναγνώριση της εν λόγω πρακτικής ως «καλής πρακτικής» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, μελέτες από ΜΚΟ και Διεθνείς Οργανισμούς, κ.λπ.)

Ενότητα 5: Διαδικαστικές εγγυήσεις και ένδικα μέσα

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν οι πρακτικές του Κράτους Μέλους σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με τις προθεσμίες προσφυγών και το ανασταλτικό αποτέλεσμα αυτών (σύμφωνα με το Άρθρο 13 της Οδηγίας για την Επιστροφή).

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας, αν κάποια από τα μέτρα που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα έχουν εισαχθεί ή μεταβληθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της Οδηγίας για την Επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E32. [Σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)(δ)] Εκτιμώνται συστηματικά η εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης ή/και του Άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου ως μέρος της διαδικασίας για να ληφθεί μια απόφαση επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία τις **σημαντικές εξαιρέσεις** από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται ανωτέρω

Έχουν δοθεί σε όλες τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας σαφείς εντολές και οδηγίες, για την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιοπρέπειας όλων των παράτυπων μεταναστών, που αφικνούνται στην Ελλάδα, δείχνοντας ιδιαίτερη μέριμνα για το δικαίωμα υποβολής αιτήματος παροχής διεθνούς προστασίας και των προβλεπόμενων ενδίκων μέσων. Διευκρινίζεται ότι ουδείς υπό κράτηση αλλοδαπός, που αιτείται διεθνή προστασία και έως ότου εξεταστεί η αίτησή του επαναπροωθείται (βούληση υποβολής αιτήματος διεθνούς προστασίας, καταγραφή αιτήματος, εξέταση σε α' βαθμό, εξέταση προσφυγής επί του παραδεκτού), σεβόμενη, η Ελλάδα, τις επιταγές της Σύμβασης της Γενεύης και τις διαδικασίες, που προβλέπονται στην Οδηγία 2013/32/ΕΕ, η οποία εναρμονίστηκε στην εθνική νομοθεσία με τον Ν. 4375/2016. Επιπρόσθετα, έχουν δοθεί οδηγίες και έχει επισημανθεί ώστε, να γίνουν απολύτως κατανοητά, τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν την τήρηση των απαραίτητων συνθηκών από πλευράς υγιεινής και ασφάλειας, στους χώρους κράτησης αλλοδαπών, καθώς επίσης, και της προστασίας των ανθρωπίνων αλλά και των λοιπών προβλεπόμενων δικαιωμάτων των κρατούμενων, για τα οποία οι Υπηρεσίες θα πρέπει να λαμβάνουν ιδιαίτερη μέριμνα και φροντίδα και να τα διασφαλίζουν. Σε ότι αφορά την ενδεδειγμένη, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις που ρυθμίζουν τα θέματα αυτά, συμπεριφορά των εντεταλμένων οργάνων, αρμοδίων για τη φρούρηση και την εν γένει διαχείριση των αλλοδαπών, υπενθυμίζεται ότι αποτελεί πάγια προτεραιότητα τόσο της Φυσικής όσο και της Πολιτικής Ηγεσίας του Αστυνομικού Σώματος και του αντίστοιχου Υπουργείου. Αναφορικά με την άσκηση ένδικων μέσων κατά της απόφασης επιστροφής στην περίπτωση της απόρριψης αίτησης για άδεια διαμονής, η οποία απόφαση απόρριψης περιλαμβάνει συνημμένη και την απόφαση επιστροφής, η οποία εάν δεν εφαρμοστεί από τον/την πολίτη τρίτης χώρας καθίσταται εξαναγκαστική με απόφαση της Ελληνικής Αστυνομίας, και ειδικότερα κατά των αποφάσεων επιστροφής που εκδίδονται από τις Αστυνομικές Αρχές, σύμφωνα με το Άρθρο 28 «Ένδικα βοηθήματα» (Άρθρο 13 της Οδηγίας) Ν.3907/2011, οι πολίτες τρίτων χωρών μπορούν να ασκήσουν την ενδικοφανή προσφυγή του Άρθρου 77 του Ν.3386/2005. Κατά των αποφάσεων επιστροφής που ενσωματώνονται σε αποφάσεις απόρριψης του αιτήματος χορήγησης ή ανανέωσης τίτλου διαμονής, καθώς και σε αποφάσεις ανάκλησης ισχύοντος τίτλου διαμονής οι πολίτες τρίτων χωρών έχουν δικαίωμα προσφυγής σύμφωνα με το Άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Τα διοικητικά όργανα που είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί των προσφυγών της παραγράφου 1 έχουν την αρμοδιότητα να επανεξετάζουν αυτεπαγγέλτως, τόσο τη νομιμότητα, όσο και την ουσία των αποφάσεων επιστροφής και να αναστέλλουν προσωρινώς την εφαρμογή τους. Προσωρινή δικαστική προστασία παρέχεται κατά τις διατάξεις του Ν. 3900/2010 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 213 Α') και του Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) 18/1989 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 8 Α'). Οι αρμόδιες για θέματα αλλοδαπών Αρχές υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες και κάθε δυνατή συνδρομή στον πολίτη τρίτης χώρας που αιτείται νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και γλωσσική συνδρομή, προκειμένου να ασκήσει τα δικαιώματά του/της. Η απαραίτητη νομική βοήθεια και εκπροσώπηση παρέχεται δωρεάν κατόπιν αιτήσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3226/2004 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 24 Α'), εφόσον κατά την κρίση του δικαστή η αίτηση ακύρωσης δεν είναι προδήλως απαράδεκτη ή προδήλως αβάσιμη, κατ' ανάλογη εφαρμογή του Άρθρου 15 παράγραφος 3 έως 6 της Οδηγίας 2005/85/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ) 114/2010 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 195 Α') (τέθηκε σε ισχύ από 24.12.2011). Αίτηση ακύρωσης κατά των αποφάσεων επιστροφής ασκείται σύμφωνα με την παρ. 1 του Άρθρου 15 του Ν. 3068/2002 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) 274 Α'), όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 49 του Ν. 3900/2010.

Εάν Όχι, υπό ποιες συνθήκες θα αξιολογηθεί αυτό;

α) Ποτέ δεν αξιολογείται ως μέρος της διαδικασίας επιστροφής: **Ναι/Όχι**

β) Αξιολογείται μόνο μία φορά (π.χ. κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου) και δεν χρειάζεται να επαναληφθεί κατά τη διαδικασία επιστροφής: **Ναι/Όχι**

γ) Διαφορετικά(παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

E33. Στο κράτος μέλος σας, ενώπιον ποιας αρχής μπορεί να προβληθεί η απόφαση επιστροφής;

α) Δικαστικής αρχής: **Ναι/Όχι**

β) Διοικητικής αρχής: **Ναι/Όχι**

γ) Αρμόδιος φορέας που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα, που διαθέτουν εχέγγυα ανεξαρτησίας. **Ναι/Όχι**

Εάν ναι στο γ), παρακαλείσθε να προσδιορίσετε

Το δικαίωμα των αλλοδαπών να αμφισβητήσουν το μέτρο κράτησης σε υποθέσεις απέλασης, προβλέπεται από την υφιστάμενη νομοθεσία. Ειδικότερα, στο Άρθρο 76 του Ν. 3386/2005 «Προϋποθέσεις και διαδικασία διοικητικής απέλασης» αναφέρεται ότι «...Ο αλλοδαπός που κρατείται, παράλληλα με τα δικαιώματά που έχει σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, μπορεί να προβάλει και αντιρρήσεις κατά της απόφασης κράτησης ή παράτασης της κράτησής του ενώπιον του Προέδρου ή του υπ'

αυτού οριζόμενου Πρωτοδική του Διοικητικού Πρωτοδικείου, στην Περιφέρεια του οποίου κρατείται...», δικαίωμα το οποίο δύναται να ασκήσει σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο διάρκειας της κράτησης. Αντίστοιχη πρόβλεψη υφίσταται και στον Ν. 3907/2011. Επιπρόσθετα, οι αρμόδιες αστυνομικές Αρχές ενημερώνουν άμεσα τον Συνήγορο του Πολίτη, με σταθερή ροή δεδομένων από όλες τις αρμόδιες για τις επιστροφές Υπηρεσίες, η οποία περιλαμβάνει όλες τις πράξεις των αρμόδιων Αρχών, οι οποίες αποσκοπούν στην υλοποίηση με μέσα καταναγκασμού της επιστροφής του αλλοδαπού στην χώρα προέλευσης του, συμπεριλαμβανομένων και των διαδικασιών επανεισοδοχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη προβλέπεται να συντάσσει επιμέρους εκθέσεις και προτάσεις για τη βελτίωση των διαδικασιών επιστροφής προς τη διοίκηση, η οποία υπέχει υποχρέωση αιτιολογημένης απάντησης. Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων και δημοσιοποιεί την κατ' έτος ειδική έκθεση του με τη συνολική εικόνα των διαπιστώσεων και προτάσεων του. Παράλληλα, για το σκοπό αυτό, συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς καθώς επίσης και με Μ.Κ.Ο. και κοινότητες μεταναστών, σε επίπεδο τακτικού διαλόγου που διασφαλίζεται με τη δημιουργία σχετικού δικτύου αλλά και με δυνατότητα ανάθεσης επιμέρους έργων.

E34. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)/(6)] Υπάρχει προθεσμία για τον ενδιαφερόμενο πολίτη τρίτης χώρας να προσφύγει κατά της απόφασης επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, παρακαλείσθε να προσδιορίσετε αν η προθεσμία είναι:

α) Λιγότερο από μία εβδομάδα·

β) Δύο εβδομάδες·

γ) Ένας μήνας·

δ) Για όσο διάστημα η απόφαση επιστροφής δεν έχει εφαρμοστεί.

ε) Διαφορετικά (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (αρ. 77 Ν. 3386/2005 και αρ. 28 Ν. 3907/2011) ο προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, έχει το δικαίωμα να προσφύγει κατά της απόφασης επιστροφής εντός 5 ημερών από την κοινοποίηση της απόφασης σε αυτόν. Η προσφυγή συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της επιστροφής, όχι όμως και της κράτησης. Αναφορικά με την άσκηση ένδικων μέσων κατά της απόφασης επιστροφής (Άρθρο 28 του Ν.3907/2011), ως αποτέλεσμα απόρριψης αιτήματος ανανέωσης άδειας διαμονής ή ανάκλησης αυτής, σύμφωνα με την Εγκύκλιος αριθμ. 37 της 11^{ης} Ιουλίου 2011 με θέμα «Αποφάσεις επιστροφής παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών-Εφαρμογή των διατάξεων των Άρθρων 16 έως και 41 του Ν. 3907/2011», προκειμένου να προωθηθεί η οικειοθελής επιστροφή, το Άρθρο 28, παρ. 3 του Ν. 3907/2011, προβλέπεται ενισχυμένη συνδρομή και παροχή συμβουλών στον πολίτη τρίτης χώρας που αιτείται νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και γλωσσική συνδρομή, προκειμένου να ασκήσει τα προβλεπόμενα ένδικα βοηθήματα. Ειδικότερα, και σε ό,τι αφορά τις αποφάσεις επιστροφής που ενσωματώνονται σε αποφάσεις απόρριψης αίτησης χορήγησης ή ανανέωσης άδειας διαμονής, καθώς και σε αποφάσεις ανάκλησης αυτής, οι πολίτες τρίτων χωρών έχουν δικαίωμα να υποβάλουν σχετική αίτηση θεραπείας και να ζητήσουν από την διοικητική αρχή η οποία εξέδωσε την προσβαλλόμενη πράξη, την ανάκληση ή την τροποποίησή της, σύμφωνα με το Άρθρο 24 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας. Οι Υπηρεσίες οφείλουν να γνωστοποιήσουν στον ενδιαφερόμενο την απόφαση επί της ανωτέρω αίτησης μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 30 ημερών. Επισημαίνεται ότι λόγω του ανώτατου χρονικού διαστήματος που προβλέπεται για την οικειοθελή αναχώρηση των 30 ημερών, η αίτηση θεραπείας θα πρέπει να εξετάζεται κατά προτεραιότητα και η έκδοση της απόφασης δεν θα πρέπει να ξεπερνάει τις 10 μέρες. Εάν καθ' οιονδήποτε τρόπο, περιέλθουν στην αντίληψη των Υπηρεσιών στοιχεία που αφορούν σε εκδοθείσες αποφάσεις επιστροφής, τα διοικητικά όργανα που είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί των προσφυγών (αιτήσεων θεραπείας), έχουν την αρμοδιότητα να επανεξετάζουν αυτεπαγγέλτως τόσο τη νομιμότητα όσο και την ουσία των αποφάσεων επιστροφής και να αναστέλλουν προσωρινά την εφαρμογή τους. Σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 26 του Ν. 2690/99 «Όταν ασκηθεί διοικητική προσφυγή, η αρμόδια για την εξέτασή της διοικητική αρχή μπορεί, ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου ή και αυτεπαγγέλτως, να αναστείλουν την εκτέλεση της διοικητικής πράξης ωσότου αποφανθεί για την προσφυγή και πάντως όχι πέρα από την προθεσμία που ορίζεται για την έκδοση της απόφασης». Προσωρινή δικαστική προστασία στον υπό επιστροφή πολίτη τρίτης χώρας παρέχεται κατά τις διατάξεις του Ν. 3900/2010 (Α' 213) και του Προεδρικού Διατάγματος 18/1989 (Α' 8) και αίτηση ακύρωσης κατά των αποφάσεων επιστροφής ασκείται σύμφωνα με την παρ. 1 του Άρθρου 15 του Ν. 3068/2002 (Α' 274), όπως τροποποιήθηκε με το Άρθρο 49 του Ν. 3900/2010 (Α' 213).

E35. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (12)/(γ)] Στο Κράτος Μέλος σας, έχει η προσφυγή κατά απόφασης επιστροφής ανασταλτικό αποτέλεσμα; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, υπό ποιες προϋποθέσεις; Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες η προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα (παρακαλείσθε να περιγράψετε);

Κατά των αποφάσεων επιστροφής, που εκδίδονται από Αστυνομικές Αρχές, οι πολίτες τρίτων χωρών μπορούν να ασκήσουν την ενδικοφανή προσφυγή στα όργανα που έχουν εξουσιοδοτηθεί για τον σκοπό αυτό (Γενικές Αστυνομικές Διευθύνσεις Περιφέρειας της Ελλάδας, Διευθυντές Αλλοδαπών Αττικής-Θεσσαλονίκης). Τα διοικητικά όργανα που είναι αρμόδια να αποφαινούνται επί των προσφυγών, έχουν την αρμοδιότητα να επανεξετάζουν αυτεπαγγέλτως, τόσο τη νομιμότητα, όσο και την ουσία των αποφάσεων επιστροφής και να αναστέλλουν προσωρινώς την εφαρμογή τους. Επιπρόσθετα, δύναται να παρέχεται προσωρινή δικαστική προστασία, κατά τις διατάξεις του Ν. 3900/2010 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 213 Α') και του Προεδρικού Διατάγματος (ΠΔ) 18/1989 (Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως 8 Α'). Η άσκηση προσφυγής, συνεπάγεται την αναστολή εκτέλεσης της επιστροφής. Σε περίπτωση, κατά την οποία με την απόφαση επιστροφής έχει διαταχθεί και η κράτηση, η αναστολή αφορά μόνο την επιστροφή.

Η επιστροφή των παρانونών μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

E36. Η εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει μια διοικητική/δικαστική ακρόαση για τους σκοπούς της επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφέρετε εν συντομία τις σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται ανωτέρω

E37. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(12)(α)] Στο κράτος μέλος σας, υπάρχει η δυνατότητα να πραγματοποιηθεί η ακρόαση επιστροφής μαζί με ακροάσεις για διαφορετικούς σκοπούς; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, για ποιους (π.χ. ακροάσεις για χορήγηση άδειας παραμονής ή κρατήσεως);

Η ακρόαση μπορεί να γίνει στα διάφορα στάδια της επιστροφής, αλλά και της εξέτασης αιτημάτων για διεθνή προστασία κ.λπ.

E38. Υπάρχει υποχρέωση του ενδιαφερόμενο υπηκόου τρίτης χώρας να παραστεί στην ακρόαση αυτοπροσώπως; **Ναι/Όχι**

Εάν όχι, παρακαλείσθε να περιγράψετε τι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως εναλλακτική(π.χ. τηλέφωνο, τηλεδιάσκεψη...)

Ο αλλοδαπός δύναται να εκπροσωπηθεί από τον νόμιμο εκπρόσωπό του ενώπιον των αρμόδιων Αρχών για την εξέταση της προσφυγής.

Ενότητα 6: Οικογενειακή ζωή, παιδιά και κατάσταση υγείας

Στην ενότητα αυτή θα μελετηθούν οι πρακτικές του Κράτους Μέλους σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την αξιολόγηση του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού· την αξιολόγηση της οικογενειακής ζωής: την αξιολόγηση της κατάστασης της υγείας του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας· την παράνομη διαμονή ασυνόδευτων ανηλίκων· και τη χρήση της κράτησης στην περίπτωση των ανηλίκων, σύμφωνα με τα Άρθρα 3, 10 και 17 της Οδηγίας για την Επιστροφή. Ερωτήσεις που αφορούν παιδιά κατωτέρω αναφέρονται τόσο σε συνοδευόμενους και ασυνόδευτους ανηλίκους, εκτός αν ορίζεται

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας, αν κάποια από τα μέτρα που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα έχουν εισαχθεί ή μεταβληθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της Οδηγίας για την Επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E39. Στο Κράτος Μέλος σας, ποιες κατηγορίες προσώπων θεωρούνται ευάλωτες σε σχέση με την επιστροφή/κράτηση (π.χ. ανήλικοι, οικογένειες με παιδιά, έγκυοι γυναίκες ή άτομα με ειδικές ανάγκες);

Παρακαλείσθε να γίνει διάκριση μεταξύ επιστροφής και κράτησης κατά περίπτωση

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, ευάλωτες ομάδες αποτελούν, κυοφορούσες ή γυναίκες που υποβάλλονται σε θεραπεία (καίτοι εξαιρούνται από το Άρθρο 41 του Ν. 3907/2011), μονογονεϊκές οικογένειες, άτομα με σοβαρά προβλήματα υγείας και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι. Στο πλαίσιο αυτό, οι ευάλωτες ομάδες δεν δύναται να επιστραφούν για όσο χρονικό διάστημα υπάρχει η ευαλωτότητάς τους, ενώ δεν τίθονται υπό κράτηση, αλλά σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης όταν αυτό απαιτείται. Ειδικότερα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους, η επιστροφή τους μπορεί να πραγματοποιηθεί, μόνο όταν είναι για το βέλτιστο συμφέρον αυτού.

E40. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (13)] Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το καλύτερο συμφέρον του παιδιού λαμβάνεται υπόψη, πώς και από ποιον αξιολογείται πριν από την έκδοση απόφασης επιστροφής;

Στις περιπτώσεις ασυνόδευτων ανηλίκων ή θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, οι αρμόδιες Εισαγγελικές ή Αστυνομικές Αρχές λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα για να προσδιορίσουν την ταυτότητα και την ιθαγένεια τους, και να θεμελιώσουν το γεγονός ότι δεν συνοδεύονται. Επίσης, καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, για το ταχύτερο δυνατό εντοπισμό της οικογένειάς τους και λαμβάνουν αμέσως τα απαραίτητα μέτρα για να εξασφαλίσουν τη νομική τους εκπροσώπηση και, εφόσον χρειάζεται, την εκπροσώπηση τους στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Η ανωτέρω διαδικασία τηρείται σε κάθε περίπτωση, ακόμη και όταν ο ασυνόδευτος ανήλικος δεν αιτείται την χορήγηση ασύλου. Ειδικότερα, επί της ακολουθητέας διαδικασίας ο Εισαγγελέας Ανηλίκων ή ο κατά τόπον αρμόδιος Εισαγγελέας Πρωτοδικών, ορίζεται ως προσωρινός Επίτροπος (κηδεμόνας-φύλακας) του ανηλίκου και ακολούθως, σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο. και κοινωνικές υπηρεσίες, ορίζεται ο μόνιμος Επίτροπος αυτού (συνήθως κοινωνικός λειτουργός) ώστε να εξασφαλίζεται η αναγκαία εκπροσώπηση του ανηλίκου. Εάν ο ορισθείς Επίτροπος δεν ανταποκρίνεται στα καθήκοντά του, μπορεί να αντικατασταθεί με διάταξη του Εισαγγελέα. Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, οι οποίοι δεν αιτούνται διεθνούς προστασίας, έχουν την υποχρέωση να συνεργασθούν για την επιστροφή τους. Προϋπόθεση για τον επαναπατρισμό αποτελεί η διασφάλιση, ότι ο/η ανήλικος/η δεν διατρέχει κίνδυνο στη χώρα προέλευσης του/της και ότι το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον του είναι σε θέση να εξασφαλίσει την ομαλή του επανένταξη, την ψυχική-σωματική του αποκατάσταση και την εγγύηση των δικαιωμάτων του/της, που απορρέουν από την ανηλικότητά του και λαμβάνεται υπόψη πάνω απ' όλα το συμφέρον του παιδιού. Η διαδικασία της έρευνας, με σκοπό τον ασφαλή επαναπατρισμό κάθε ασυνόδευτου ανηλίκου, πραγματοποιείται από πρόσωπα και φορείς κατάλληλους για την παροχή φροντίδας και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του, ανάλογα με τις ανάγκες του, την ηλικία και την ωριμότητα του. Για τον επαναπατρισμό απαιτείται η σύμφωνη γνώμη του αρμόδιου Εισαγγελέα Ανηλίκων, και για την υλοποίησή του προηγείται συνεργασία με τις αρμόδιες Αρχές, Υπηρεσίες και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.). Ειδικά για τους ανηλίκους υπηκόους Αλβανίας, η Ελληνική και η Αλβανική κυβέρνηση, έχουν υπογράψει συμφωνία για την προστασία αυτών, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού, της αποκατάστασης και της περίθαλψης των Αλβανοπαίδων, που είναι θύματα διακίνησης στην Ελλάδα. Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η επιστροφή από τις Υπηρεσίες τις Ελλάδας, καταβάλλεται προσπάθεια οι ασυνόδευτοι ανήλικοι να μεταφερθούν σε συνεργασία με συναρμόδιους κρατικούς φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (Μ.Κ.Ο.) σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας. Οι ανήλικοι αιτούντες άσυλο μεταφέρονται, σε συνεργασία με κρατικούς φορείς σε κατάλληλες δομές φιλοξενίας (Κέντρα Υποδοχής Ανηλίκων Αιτούντων Άσυλο) και λαμβάνουν χώρα όλες οι απαραίτητες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης και της νομικής συνδρομής, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου. Παράλληλα, οι αστυνομικές Υπηρεσίες, κατά την εφαρμογή του Κανονισμού του Δουβλίνου, τηρώντας απαρέγκλιτα τη βασική αρχή της διατήρησης της οικογενειακής ενότητας, προσπαθούν να συνενώσουν ασυνόδευτους ανηλίκους, οι οποίοι ευρίσκονται στην ελληνική επικράτεια με μέλη της οικογένειάς τους, τα οποία διαμένουν σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, συνεργάζονται με την Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες και με Μ.Κ.Ο., προκειμένου να στοιχειοθετηθούν τα σχετικά αιτήματα και να καταστεί εφικτή η μεταφορά των ανηλίκων πλησίον των οικογενειών τους, εξασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ασφάλεια αυτών. Βέβαια το ζήτημα είναι εξαιρετικά περίπλοκο, καθώς πολλοί εξ αυτών επιθυμούν να μεταβούν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, όπου διαμένουν οι συγγενείς τους. Για την αναβάθμιση του συστήματος επιτροπείας, εξετάζεται η αναθεώρηση του νομοθετικού πλαισίου από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής.

E41. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια στοιχεία λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού για να καθοριστεί αν η απόφαση επιστροφής θα πρέπει να εκδοθεί εις βάρος ενός παράνομα διαμένοντος ανηλίκου (εκτός από την αξιολόγηση της αρχής της μη επαναπροώθησης);

Πίνακας 5 :Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του καλύτερου συμφέροντος του παιδιού

Στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη	Ναι/Όχι	Σχόλια
Ταυτότητα του παιδιού	Ναι	
Απόψεις των γονέων (ή του προσωρινώς ασκούντος την επιμέλεια)	Ναι	
Απόψεις του παιδιού	Ναι	
Προστασία του οικογενειακού περιβάλλοντος, και διατήρηση ή αποκατάσταση σχέσεων	Ναι	
Φροντίδα, προστασία και ασφάλεια του παιδιού	Ναι	
Κατάσταση ευπάθειας	Ναι	
Το δικαίωμα του παιδιού στην υγεία	Ναι	
Η πρόσβαση στην παιδεία	Ναι	
Διαφορετικά (παρακαλείσθε να περιγράψετε)		

E42. Σε περίπτωση που η απόφαση επιστροφής έναντι ασυνόδευτου ανηλίκου δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, το Κράτος Μέλος σας χορηγεί στον ανήλικο το δικαίωμα παραμονής; **Ναι/Όχι**

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε κάθε σχετική πρακτική/νομολογία.

E43. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(13)/(γ)] Διαθέτει η χώρα σας σε ισχύ πολιτικές επανένταξης που απευθύνονται ειδικά σε ασυνόδευτους ανηλίκους; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε τέτοιες πολιτικές

E44. Στο Κράτος Μέλος σας, μπορεί η εκτέλεση της απόφασης επιστροφής να αναβληθεί για λόγους υγείας; **Ναι/Όχι**
Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε κάθε σχετική πρακτική/νομολογία.

Σε ανάλογες περιπτώσεις η εκτέλεση της επιστροφής δύναται να ανασταλεί, προκειμένου να μην επιβαρυνθεί η κατάσταση της υγείας του αλλοδαπού, ενώ τίθεται ξανά σε ισχύ από τη στιγμή που η κατάσταση της υγείας του αλλοδαπού, επιτρέπει την πραγματοποίησή της. Ειδικότερα, σύμφωνα με το Άρθρο 24 «Αναβολή της Απομάκρυνσης» (Άρθρο 9 της Οδηγίας) του Ν. 3907/2011 η απομάκρυνση πολίτη τρίτης χώρας που βρίσκεται υπό διαδικασία επιστροφής, αναβάλλεται υποχρεωτικά στις περιπτώσεις που οι αρμόδιες, για την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής, αστυνομικές Αρχές, μπορούν, με αιτιολογημένη απόφασή τους, να αναβάλουν την απομάκρυνση, για εύλογο χρόνο, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις κάθε περίπτωσης, και ιδίως τη φυσική ή διανοητική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας. Η απόφαση αναβολής της απομάκρυνσης επιδίδεται στον πολίτη τρίτης χώρας και συνιστά γραπτή βεβαίωση ότι η απόφαση επιστροφής δεν μπορεί να εκτελεσθεί προσωρινά (βεβαίωση αναβολής της απομάκρυνσης). Η βεβαίωση αυτή έχει ισχύ για 6 μήνες και μπορεί να ανανεώνεται μετά από νέα κρίση σχετικά με την εξακολούθηση του ανεπίκτου της απομάκρυνσης. Κατά το χρονικό διάστημα ισχύος της γραπτής βεβαίωσης, ο κάτοχός της έχει προσωρινό δικαίωμα διαμονής στην Ελλάδα και οφείλει, σε κάθε περίπτωση, να παραμένει στη διάθεση των αρμόδιων για την εκτέλεση της απομάκρυνσης Αρχών και να συνεργάζεται μαζί τους, ώστε αυτή να καταστεί δυνατή σε σύντομο χρόνο.

E45. Στο Κράτος Μέλος σας, πώς διεξάγεται η αξιολόγηση της κατάστασης της υγείας του υπό εξέταση υπηκόου τρίτης χώρας;

α) Ο πολίτης τρίτης χώρας φέρνει το δικό του/της ιατρικό πιστοποιητικό: **Ναι/Όχι**

β) Ο πολίτης τρίτης χώρας θα πρέπει να συμβουλευτεί ένα γιατρό που ορίζεται από την αρμόδια εθνική αρχή: **Ναι/Όχι**

γ) Διαφορετικά(παρακαλείσθε να περιγράψετε)

E46. Όταν οι επαναπατριζόμενοι υποφέρουν από προβλήματα υγείας το Κράτος Μέλος σας λαμβάνει υπόψη την προσβασιμότητα στην ιατρική περίθαλψη στη χώρα επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, ποια αρχή είναι αρμόδια για την αξιολόγηση της προσβασιμότητας;

Οι αρμόδιες Αρχές για την έκδοση της απόφασης επιστροφής, συνεκτιμούν την κατάσταση του αλλοδαπού προκειμένου να αποφασισθεί εάν είναι εφικτός ο επαναπατρισμός αυτού, ή όχι.

E47. Όταν οι επαναπατριζόμενοι υποφέρουν από προβλήματα υγείας, το Κράτος Μέλος σας προβλέπει για την προμήθεια της απαραίτητης φαρμακευτικής αγωγής στη χώρα επιστροφής; **Ναι/Όχι**

Αν ναι, για πόσο χρονικό διάστημα είναι παρέχεται η φαρμακευτική αγωγή;

Η επιστροφή των παρانونών μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

E48. Το Κράτος Μέλος σας αναβάλλει την επιστροφή του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας αν είναι έγκυος; Παρακαλείστε να προσδιορίσετε (π.χ. η εγκυμοσύνη ως εκ τούτου δεν αποτελεί αιτία για την αναβολή, αλλά μπορεί να είναι αν η εγκυμοσύνη είναι ήδη προχωρημένη, π.χ. μετά τους οκτώ μήνες)

Σύμφωνα με το Ν. 3907/2011, Άρθρο 41, στην απαγόρευση της επιστροφής περιλαμβάνονται και οι κυοφορούσες γυναίκες, κατά τη διάρκεια της κύησης και για 6 μήνες μετά τον τοκετό.

E49α. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (14)] Στο Κράτος Μέλος σας, είναι δυνατόν να κρατούνται άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ανηλίκων, οικογενειών με παιδιά, εγκύων γυναικών ή ατόμων με ειδικές ανάγκες; Παρακαλείστε να αναφέρετε αν τα άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες εξαιρούνται από την κράτηση, ή αν μπορούν να κρατούνται σε ορισμένες περιπτώσεις.

Στις περιπτώσεις στις οποίες ο προς επιστροφή πολίτης τρίτης χώρας, εμπίπτει σε ευάλωτη ομάδα και ιδιαίτερα οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία δεν κρατείται αλλά τίθεται σε καθεστώς προστατευτικής φύλαξης μέχρι να βρεθεί θέση σε κατάλληλη δομή φιλοξενίας για ανηλίκους.

E49β. Κατά περίπτωση, υπό ποιες προϋποθέσεις μπορούν να κρατούνται ευάλωτα άτομα; Το ΕΣΕ καλείται κυρίως να διακρίνει αν τα παιδιά μπορούν να κρατούνται τα οποία (α) συνοδεύονται από τους γονείς και (β) είναι ασυνόδευτα.

Ομοίως ως άνω.

E50. Παρακαλείστε να αναφέρετε τυχόν προκλήσεις που συνδέονται με την υλοποίηση της επιστροφής των ευάλωτων προσώπων στο Κράτος Μέλος σας. Σε απάντηση στο ερώτημα αυτό διευκρινίστε για ποιους το θέμα εντοπίστηκε να αποτελεί πρόκληση και προσδιορίστε τις πηγές των πληροφοριών που παρέχονται (π.χ. υπάρχουσες μελέτες/αξιολογήσεις, πληροφορίες που λαμβάνονται από τις αρμόδιες Αρχές ή τη νομολογία)

Η υλοποίηση επιστροφής ευάλωτων ομάδων αποτελεί μεγάλη πρόκληση για τις αρμόδιες Αρχές, λόγω της ιδιαίτερης μεταχείρισης που απαιτείται καθώς και για την χρήση εξειδικευμένου προσωπικού που θα χρησιμοποιηθεί για την υποστήριξη των αλλοδαπών. Απαιτείται ειδική τεχνογνωσία από πλευράς τους φορέα, σε σεβασμό προς τα ανθρώπινα δικαιώματα των προς επιστροφή αλλοδαπών.

E51. Παρακαλείστε να αναφέρετε παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σχετικά με την επιστροφή των ευάλωτων ατόμων, να εντοπίσετε όσο το δυνατόν περισσότερο από ποιους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχής, από πότε είναι σε ισχύ η πρακτική, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω μίας (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Παρακαλείστε να αναφέρεται τυχόν πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν την αναγνώριση της εν λόγω πρακτικής ως «καλής πρακτικής» (π.χ. αναφορές αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, μελέτες από ΜΚΟ και Διεθνείς Οργανισμούς, κ.λπ.)

Ενότητα 7: Εθελοντική αναχώρηση

Σε αυτή την ενότητα της Συνθετικής Μελέτης θα επανεξετάσουμε τις πρακτικές του Κράτους Μέλους όσον αφορά την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την εθελοντική αναχώρηση (στο βαθμό που το θέμα δεν καλύπτεται από άλλες μελέτες/αποδόσεις του ΕΔΜ), ιδίως όσον αφορά: τη διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης που χορηγήθηκε (Άρθρο 7(1) της Οδηγίας για την Επιστροφή)-τη χρήση της δυνατότητας να εξαρτάται η χορήγηση μίας προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης κατόπιν αιτήσεως από τον ενδιαφερόμενο πολίτη τρίτης χώρας (Άρθρο 7(1) της Οδηγίας για την Επιστροφή)-τη χορήγηση παράτασης της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως (Άρθρο 7(3) της Οδηγίας για την Επιστροφή)-και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν γίνεται δεκτή η προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης (Άρθρο 7(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή).

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας, αν κάποια από τα μέτρα που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα έχουν εισαχθεί ή μεταβληθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της Οδηγίας για την Επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E52α. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(17)] Στο κράτος μέλος σας, χορηγείται μια προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης:

α) Αυτόματα με την απόφαση επιστροφής; **Ναι/Όχι**

ή

β) Μόνο μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου υπηκόου τρίτης χώρας για μία προθεσμία για εθελοντική αναχώρηση; **Ναι/Όχι**
Παρακαλείσθε να αναφέρεται εν συντομία τις **σημαντικές εξαιρέσεις** από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται ανωτέρω

Η προθεσμία χορηγείται κατόπιν αξιολόγησης από την αρμόδια για την έκδοση απόφασης επιστροφής Αρχή.

E52β. Αν ναι στο β), πώς το Κράτος Μέλος σας ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους υπηκόους τρίτων χωρών για τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας αίτησης; Παρακαλείσθε να προσδιορίσετε:

α) Με νομικές διατάξεις/πολιτική που ρυθμίζουν τη διευκόλυνση για τις εν λόγω πληροφορίες·

β) Μέσω των εμπλεκόμενων/αρμόδιων φορέων·

γ) Με το περιεχόμενο πληροφοριών που παρέχονται (π.χ. μέσω της διαδικασίας υποβολής αίτησης, τις προθεσμίες για την αίτηση, τη διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης, κ.λπ.)·

δ) Με τη χρονική στιγμή της παροχής πληροφοριών (π.χ. για να εκδοθεί μια απόφαση που καταλήγει σε νόμιμη παραμονή/απόφαση επιστροφής)·

ε) Με τα εργαλεία διάδοσης (αυτοπροσώπως (γραπτός), αυτοπροσώπως (προφορικά), μέσω ταχυδρομείου, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω μίας τηλεφωνικής κλήσης, σε δημόσιους χώρους, κ.λπ.),

στ) Μέσω της γλώσσας/(-ες) στην οποία πρέπει να δοθεί η πληροφορία και τα τυχόν κριτήρια προσβασιμότητας/ποιότητας (οπτικής παρουσίας, του ύφους της γλώσσας που θα χρησιμοποιηθεί, κ.λπ.),

ζ) Μέσω τυχόν ειδικών διατάξεων για ευπαθείς ομάδες (π.χ. θύματα σωματεμπορίας, ασυνόδευτους ανηλίκους, ηλικιωμένους) και άλλες ειδικές ομάδες (π.χ. συγκεκριμένες εθνικότητες).

E53. Στο Κράτος Μέλος σας υπάρχει η δυνατότητα να αποφευχθεί να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης/να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης συντομότερη από επτά ημέρες σε ειδικές περιστάσεις, σύμφωνα με το Άρθρο 7(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή;¹⁸

α) **Ναι**, για να αποφευχθεί να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης·

β) **Ναι**, για να χορηγηθεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης συντομότερη των επτά ημερών·

γ) **Όχι**.

Εάν ναι, τότε το Κράτος Μέλος σας αποφεύγει να χορηγήσει προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης/χορηγεί προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης συντομότερη των επτά ημερών; Παρακαλείσθε να επιλέξετε όλα όσα ισχύουν:

α) Όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής: **Ναι/Όχι**

β) Όταν η αίτηση για νόμιμη παραμονή έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δόλια: **Ναι/Όχι**

γ) Όταν ο ενδιαφερόμενος συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια: **Ναι/Όχι**

δ) Διαφορετικά(παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

E54. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(18)] Στο Κράτος Μέλος σας, πόσο χρονικό διάστημα διαρκεί η προθεσμία που χορηγείται για την εθελοντική αναχώρηση;

Ο χρόνος που χορηγείται για την εθελοντική επιστροφή κυμαίνεται μεταξύ 7 έως 30 ημέρες. Ο χρόνος τίθεται κατόπιν αξιολόγησης από την αρμόδια για την έκδοση απόφασης επιστροφής Αρχή.

¹⁸ Το Άρθρο 7(4) της Οδηγίας για την Επιστροφή έχει ως εξής: «Αν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής, ή εάν μία αίτηση για νόμιμη παραμονή έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δόλια, ή εάν το ενδιαφερόμενο άτομο συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια την ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια, τα Κράτη Μέλη μπορούν να αποφύγουν να χορηγούν προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης ή μπορούν να χορηγούν προθεσμία συντομότερη των επτά ημερών.

Η επιστροφή των παρανόμων μεταναστών ως αποτελεσματική μέθοδος αντιμετώπισης του φαινομένου:
Προκλήσεις και βέλτιστες πρακτικές άμεσα συνδεδεμένες με τους κανόνες της ΕΕ

E55. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (19)] Για τον καθορισμό της διάρκειας της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης, το Κράτος Μέλος σας αξιολογεί τις ιδιαίτερες περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης; **Ναι/Όχι**

Εάν ναι, ποιες περιστάσεις λαμβάνονται υπόψη στην απόφαση για τον καθορισμό της διάρκειας της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης; Παρακαλείσθε να αναφέρετε όλα όσα ισχύουν:

- α) Οι προοπτικές επιστροφής: **Ναι/Όχι**
 β) Η προθυμία του παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας να συνεργαστεί με τις αρμόδιες Αρχές ενόψει της επιστροφής; **Ναι/Όχι**
 γ) Διαφορετικά (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

E56. Είναι μέρος της πολιτικής του Κράτους Μέλους σας για την επιστροφή να παρατείνει την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης, όπου είναι απαραίτητο, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, ποιες περιστάσεις λαμβάνονται υπόψη στην απόφαση να παραταθεί την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης; Παρακαλείσθε να αναφέρετε όλα όσα ισχύουν:

- α) Η διάρκεια παραμονής: **Ναι/Όχι**
 β) Η ύπαρξη παιδιών που φοιτούν σε σχολείο: **Ναι/Όχι**
 γ) Η ύπαρξη άλλων οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών: **Ναι/Όχι**
 δ) Διαφορετικά (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

E57. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)(β)] Στο κράτος μέλος σας, υπάρχει ένας μηχανισμός σε ισχύ για να εξακριβώνεται αν ένας πολίτης τρίτης χώρας που διαμένει παράνομα έχει εγκαταλείψει αποτελεσματικά τη χώρα κατά τη διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης; **Ναι/Όχι**

Εάν ναι, παρακαλείσθε να περιγράψετε:

Στις περιπτώσεις που έχει δοθεί σε αλλοδαπό προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης μαζί με την απόφαση επιστροφής, του/της χορηγείται και Υπηρεσιακό Σημείωμα το οποίο, κατά την έξοδό του από την Χώρα, θα πρέπει να παραδώσει στις αρμόδιες Αρχές προκειμένου να καταγραφεί η έξοδός του από την Χώρα.

E58. Παρακαλείσθε να αναφέρετε αν το Κράτος Μέλος σας έχει αντιμετωπίσει κάποια από τις ακόλουθες προκλήσεις που συνδέονται με την παροχή της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης και να εξηγήσετε εν συντομία πώς επηρεάζουν την ικανότητα της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης να συμβάλει σε αποτελεσματικές επιστροφές.

Πίνακας 6: Οι προκλήσεις που συνδέονται με την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης

Οι προκλήσεις που συνδέονται με την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης	Ναι/Όχι/σε μερικές περιπτώσεις	Λόγοι
Ανεπαρκής διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης	Όχι	
Διαφυγή κατά τη διάρκεια της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης	Ναι	
Εξακρίβωση της αναχώρησης, εντός της προθεσμίας εθελοντικής αναχώρησης	Ναι	
Άλλες προκλήσεις (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε και να προσθέσετε γραμμές ανάλογα με τις ανάγκες)		

E59. Παρακαλείσθε να αναφέρετε παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σε σχέση με την προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης, εντοπίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από ποιους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχημένη, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσα από μια (ανεξάρτητη) αξιολόγηση. Παρακαλείσθε να αναφέρετε τυχόν πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν την αναγνώριση της εν λόγω πρακτικής ως «καλή πρακτική» (π.χ. αναφορές αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, μελέτες από ΜΚΟ και Διεθνείς Οργανισμούς, κ.λπ.)

βλ. E15.

Ενότητα 8: Απαγορεύσεις εισόδου

Σε αυτή την ενότητα της Συνθετικής Μελέτης θα μελετηθούν οι πρακτικές του Κράτους Μέλους σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των κανόνων της ΕΕ σχετικά με τις προϋποθέσεις για την επιβολή απαγόρευσης εισόδου (σύμφωνα με το Άρθρο 11 της Οδηγίας για την Επιστροφή), μεταξύ άλλων όσον αφορά τους λόγους για να αποφευχθεί η έκδοση, να ανακληθεί ή να ανασταλεί η απαγόρευση εισόδου (Άρθρο 11(3), Οδηγία για την Επιστροφή).

Παρακαλείσθε να σημειώσετε ότι παρόμοιες πληροφορίες ζητήθηκαν στη Μελέτη ΕΔΜ 2014 για: «Καλές Πρακτικές στην επιστροφή και επανένταξη των παράνομων μεταναστών: Πολιτική απαγορεύσεων εισόδου των Κρατών Μελών και χρήση συμφωνιών επαυποδοχής μεταξύ των Κρατών Μελών και τρίτων χωρών». Παρακαλείσθε να ανατρέξετε στη συμβολή του Κράτους Μέλους σας σε αυτή τη μελέτη (αν έχει ολοκληρωθεί) και να παρέχετε μόνο ενημερωμένες πληροφορίες εδώ.

Παρακαλείσθε να αναφέρετε στις απαντήσεις σας, αν κάποια από τα μέτρα που περιγράφονται σε αυτή την ενότητα έχουν εισαχθεί ή μεταβληθεί ως αποτέλεσμα της εφαρμογής των κανόνων της ΕΕ, δηλαδή της Οδηγίας για την Επιστροφή ή της σχετικής νομολογίας

E60. Στο κράτος μέλος σας, ποιο το σενάριο ισχύει για την επιβολή απαγορεύσεων εισόδου;

α) Οι απαγορεύσεις εισόδου επιβάλλονται αυτομάτως σε περίπτωση που η υποχρέωση επιστροφής δεν έχει τηρηθεί ή δεν έχει χορηγηθεί καθόλου προθεσμία εθελοντικής αναχώρησης: **Ναι/Όχι**

β) Οι απαγορεύσεις-εισόδου επιβάλλονται αυτόματα σε όλες τις αποφάσεις επιστροφής, εκτός αυτών της περίπτωσης α): **Ναι/Όχι**

γ) Οι απαγορεύσεις εισόδου εκδίδονται για κάθε περίπτωση χωριστά, σε όλες τις αποφάσεις επιστροφής, εκτός αυτών της περίπτωσης α): **Ναι/Όχι**

E61. Ποιοι είναι σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας οι λόγοι για την επιβολή απαγορεύσεων εισόδου; Παρακαλείσθε να απαντήσετε σε αυτήν την ερώτηση αναφέροντας εάν οι λόγοι που ορίζονται στο εθνικό δίκαιο περιλαμβάνουν τους ακόλουθους που αναφέρονται στον κατωτέρω πίνακα.

Πίνακας 7: Λόγοι για επιβολή μίας απαγόρευσης εισόδου

Λόγοι για επιβολή απαγορεύσεων εισόδου	Ναι/Όχι	Σχόλια
Κίνδυνος διαφυγής ¹⁹	Ναι	
Ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας να συνιστά κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια ²⁰ .	Ναι	
Η αίτηση για νόμιμη παραμονή να έχει απορριφθεί ως προδήλως αβάσιμη ή δόλια ²¹	Ναι	
Η υποχρέωση επιστροφής δεν έχει τηρηθεί ²²	Ναι	
Διαφορετικά (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε και να προσθέσετε γραμμές ανάλογα με την περίπτωση)		

E62α. Στο Κράτος Μέλος σας, ποια είναι η μέγιστη διάρκεια ισχύος μιας απαγόρευσης εισόδου;

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, η μέγιστη διάρκεια για την επιβολή του μέτρου της απαγόρευσης εισόδου είναι τα 10 έτη (στις περιπτώσεις τέλεσης αξιολογίων πράξεων, λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας).

E62β. Η νομοθεσία στο Κράτος Μέλος σας προβλέπει διαφορετικές διάρκειες ισχύος των απαγορεύσεων εισόδου; **Ναι/Όχι**

Αν ναι, ποια είναι η πιο συνηθισμένη διάρκεια ισχύος;

Για τη μη τήρηση του Εθνικού Δικαίου ως προς την είσοδο, διαμονή και εργασία υπηκόων τρίτων χωρών, η χρονική διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου δεν υπερβαίνει τα 5 έτη, ενώ στις περιπτώσεις τέλεσης αξιολογίων πράξεων (λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας), η χρονική η διάρκεια κλιμακώνεται από 7 έως 10 έτη, ανάλογα με το είδος και την βαρύτητα τους.

E62γ. Η εθνική νομοθεσία και η νομολογία στο Κράτος Μέλος σας δημιουργεί μια σύνδεση μεταξύ των λόγων για τους οποίους επιβλήθηκε μία απαγόρευση εισόδου και της προθεσμίας της απαγόρευσης εισόδου; **Ναι/Όχι**

Εάν ναι, παρακαλείσθε να προσδιορίσετε (για παράδειγμα, αν ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια επιβάλλεται απαγόρευση εισόδου πέντε ετών-εάν ο ενδιαφερόμενος πολίτης τρίτης χώρας δεν συμμορφωθεί με την υποχρέωση να επιστρέψει η απαγόρευση εισόδου επιβάλλεται για τρία έτη, κ.λπ.):

Σύμφωνα με το Άρθρο 26 του Ν. 3907/2011 που ενσωμάτωσε το Άρθρο 11 της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ περί επιστροφών ή απαγόρευσης εισόδου (τόσο στην εθνική βάση όσο και στο SIS, εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις), εκδίδεται σε περιπτώσεις:

- που δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης,
- ο/η πολίτης τρίτης χώρας δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση επιστροφής,
- σε περίπτωση που από την παρουσία του στην Ελλάδα, προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

¹⁹ Όπως ορίζεται στην Οδηγία για την Επιστροφή Άρθρο 11 (1)(α) σε συνδυασμό με το Άρθρο 7(4).

²⁰ Όπως ορίζεται στην Οδηγία για την Επιστροφή Άρθρο 11 (1)(α) σε συνδυασμό με το Άρθρο 7(4).

²¹ Όπως ορίζεται στην Οδηγία για την Επιστροφή Άρθρο 11(1)(α) σε συνδυασμό με το Άρθρο 7(4).

²² Όπως ορίζεται στην Οδηγία για την Επιστροφή Άρθρο 11(1)(β).

Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι αποφάσεις επιστροφής συνοδεύονται με μέτρο απαγόρευσης εισόδου στη χώρα που δεν υπερβαίνει τα 5 έτη. Ωστόσο εάν ο πολίτης τρίτης χώρας αποτελεί σοβαρή απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια, είναι δυνατόν το μέτρο απαγόρευσης εισόδου στη χώρα να υπερβαίνει την 5-ετία.

E63. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(24)(α)] Στο Κράτος Μέλος σας, πότε ξεκινάει η ισχύς μίας απαγόρευσης εισόδου;

- α) Την ημέρα της έκδοσης της απόφασης επιστροφής: **Ναι/Όχι**
β) Την ημέρα κατά την οποία ο πολίτης τρίτης χώρας αποχώρησε από την ΕΕ: **Ναι/Όχι**
γ) Διαφορετικά (παρακαλείσθε να προσδιορίσετε)

E64. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής (24)(γ)] Το Κράτος Μέλος σας εισάγει καταχώριση στο Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) όταν έχει επιβληθεί απαγόρευση εισόδου σε πολίτη τρίτης χώρας; (π.χ. βλ. Άρθρο 24 (3) του Κανονισμού. 1987/2006 – SIS); **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να διευκρινίσετε εάν;

- α) Οι ειδοποιήσεις εισάγονται συστηματικά στο SIS: **Ναι/Όχι**
β) Οι ειδοποιήσεις εισάγονται στο SIS σε τακτική βάση: **Ναι/Όχι**
γ) Οι ειδοποιήσεις εισάγονται στο SIS σε βάση από-περίπτωση-σε-περίπτωση: **Ναι/Όχι**
δ) Άλλο (διευκρινίστε)

E65. [Σύσταση Ευρωπαϊκής Επιτροπής(24)(δ)] Εάν μια απόφαση επιστροφής εκδίδεται όταν παράτυπη διαμονή εντοπιστεί κατά την έξοδο (βλ. E4γ ανωτέρω), η χώρα σας εκδίδει επίσης απαγόρευση εισόδου; **Ναι/Όχι**

Παρακαλείσθε να αναφερθείτε εν συντομία στις σημαντικές εξαιρέσεις από τον γενικό κανόνα που αναφέρεται ανωτέρω

E66. Εάν ένας πολίτης τρίτης χώρας αγνοεί μια απαγόρευση εισόδου, το Κράτος Μέλος σας χαρακτηρίζει το γεγονός ως πλημμέλημα ή ποινικό αδίκημα;

- α) Ναι, πλημμέλημα
β) **Ναι, ποινικό αδίκημα**
γ) Όχι

Στο εθνικό νομικό πλαίσιο, προβλέπεται η ποινικοποίηση της παράνομης/παράτυπης εισόδου (όχι παράνομης/παράτυπης διαμονής), ωστόσο στην πράξη και κατά κανόνα αυτή αναστέλλεται δια της αποχής από την ποινική δίωξη των Εισαγγελικών Αρχών, και οι παράτυποι μετανάστες παραπέμπονται στις αρμόδιες διοικητικές Αρχές για επιστροφή (διοικητική διαδικασία).

E67. Έχει πραγματοποιήσει το Κράτος Μέλος σας οποιαδήποτε αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των απαγορεύσεων εισόδου; **Ναι/Όχι**

Εάν Ναι, παρακαλούμε να αναφέρετε τα αποτελέσματα που αφορούν τα θέματα που αναφέρονται στον Πίνακα 8 παρακάτω. Οι πλήρεις βιβλιογραφικές αναφορές των αξιολογήσεων μπορούν να συμπεριληφθούν σε ένα Παράρτημα της εθνικής έκθεσης.

Πίνακας 8: Η αποτελεσματικότητα των απαγορεύσεων εισόδου

Πτυχές της αποτελεσματικότητας των απαγορεύσεων εισόδου	Διερευνήθηκαν σε εθνικές αξιολογήσεις (Ναι/Όχι)	Κύρια ευρήματα
Συμβολή στην πρόληψη της επανεισόδου	Όχι	
Συμβολή στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με την εθελοντική επιστροφή ²³	Όχι	
Σχέση κόστους-αποτελεσματικότητας των απαγορεύσεων εισόδου	Όχι	
Άλλες πτυχές της αποτελεσματικότητας (διευκρινίστε)		

²³ Δηλαδή, σε ποιο βαθμό η βαθμιαία προσέγγιση (ανάκληση ή αναστολή της απαγόρευσης εισόδου) συμβάλει στην ενθάρρυνση υπηκόων τρίτων χωρών να επιστρέψουν οικειοθελώς;

E68. Παρακαλείσθε να αναφέρετε εάν το Κράτος Μέλος σας αντιμετώπισε κάποια από τις ακόλουθες προκλήσεις κατά την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου και εξηγήστε εν συντομία πώς επηρεάζουν την ικανότητα των απαγορεύσεων εισόδου να συμβάλλουν στην αποτελεσματική επιστροφή

Πίνακας 9: Πρακτικές προκλήσεις για την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου

Προκλήσεις που σχετίζονται με απαγορεύσεις εισόδου	Ναι/Όχι/Σε κάποιες περιπτώσεις	Λόγοι
Συμμόρφωση με τις απαγορεύσεις εισόδου από την πλευρά του ενδιαφερομένου υπηκόου τρίτης χώρας	Ναι	
Παρακολούθηση της συμμόρφωσης με τις απαγορεύσεις εισόδου	Ναι	
Συνεργασία με άλλα Κράτη Μέλη για την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου ²⁴	Ναι	
Συνεργασία με τη χώρα προέλευσης για την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου	Ναι	
Άλλες προκλήσεις (προσδιορίστε και προσθέστε σειρές όπου είναι απαραίτητο)		

E69. Παρακαλείσθε να περιγράψετε τυχόν παραδείγματα καλής πρακτικής στο Κράτος Μέλος σας σε σχέση με την εφαρμογή των απαγορεύσεων εισόδου, προσδιορίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο από τους οποίους η εν λόγω πρακτική θεωρείται επιτυχής, από τότε που έχει τεθεί σε εφαρμογή, τη σημασία της και κατά πόσον η αποτελεσματικότητά της έχει αποδειχθεί μέσω (ανεξάρτητης) αξιολόγησης. Αναφέρετε τυχόν πηγές πληροφοριών που υποστηρίζουν τον προσδιορισμό της εν λόγω πρακτικής ως «ορθή πρακτική» (π.χ. εκθέσεις αξιολόγησης, ακαδημαϊκές μελέτες, μελέτες από ΜΚΟ και Διεθνείς Οργανισμούς, κλπ.)

--

²⁴ Αυτό για παράδειγμα θα μπορούσε να σχετίζεται με προβλήματα στη χρήση του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν, ή η έλλειψη ενός κοινού συστήματος

Ενότητα 9: Συμπεράσματα

Αυτή η ενότητα της Συνθετικής Έκθεσης θα εξάγει συμπεράσματα ως προς τις επιπτώσεις των κανόνων της ΕΕ σχετικά με την επιστροφή - συμπεριλαμβανομένης της οδηγίας για την επιστροφή και τη σχετική νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) - στις πολιτικές επιστροφής των Κρατών Μελών και των πρακτικών και σχετικά με την αποτελεσματικότητα των αποφάσεων επιστροφής που εκδίδονται σε ολόκληρη την ΕΕ.

E70. Όσον αφορά τους στόχους της παρούσας μελέτης, ποια συμπεράσματα συνάγετε από τα ευρήματά σας;

Η παρούσα μελέτη επικεντρώνεται στην υλοποίηση των επιστροφών σύμφωνα με την Οδηγία 2008/115/ΕΚ από την Ελλάδα. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αποτυπώνεται η συνολική κατάσταση της διαχείρισης των παράτυπα, εισερχομένων ή διαμενόντων, υπηκόων τρίτων χωρών. Η Ελλάδα, κατά τα προηγούμενα έτη, δέχθηκε μία άνευ προηγουμένου μεταναστευτική πίεση (911.471 συλλήψεις το 12-μηνο 2015 και 204.820 συλλήψεις το 12-μηνο 2016), την οποία κλήθηκε η Χώρα να διαχειριστεί, με σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και τηρώντας την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Ο κρατικός μηχανισμός, ανταπεξήλθε στη διαχείριση των πολύπλοκων οργανωτικών και ανθρωπιστικών προβλημάτων που τίθεντο πιεστικώς προς άμεση επίλυση από την παραμονή ενός τόσο μεγάλου αριθμού αλλοδαπών σε δομές ανοιχτής φιλοξενίας που βρίσκονταν σε όλη την ηπειρωτική Ελλάδα, γεγονός που δημιούργησε μια σειρά δυσκολιών σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο, αλλά με την αгаσθή συνεργασία και τις κοινές προσπάθειες συμβολής όλων των συναρμόδιων κρατικών φορέων, διεθνών οργανισμών και συνεργαζόμενων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (Μ.Κ.Ο.), η κατάσταση είναι διαχειρίσιμη.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, συμπεραίνεται ότι η Ελλάδα, τηρεί τις δεσμεύσεις που ορίζονται από την ευρωπαϊκή νομοθεσία, με απόλυτο σεβασμό στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και τα ανθρώπινα δικαιώματα, θέτοντας παράλληλα τις βάσεις για την βελτίωση αδυναμιών που προκύπτουν κατά την υλοποίηση της νομοθεσίας σε πρακτικό επίπεδο.

E71. Ποια συνολική σημασία έχουν οι κανόνες της ΕΕ για την αποτελεσματικότητα της επιστροφής σε εθνικό πλαίσιο;

Η τήρηση μιας ενιαίας πολιτικής επιστροφών από τα Κράτη Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί κύριο παράγοντα για την επιτυχημένη υλοποίηση των επιστροφών, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Οι τήρηση των κανόνων που τίθενται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί τη βάση για την συνεργασία μεταξύ των Κρατών Μελών, σε κάθε επίπεδο της διαδικασίας επιστροφών, τονίζοντας παράλληλα το αίσθημα ασφάλειας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά σε όλα τα στάδια υλοποίησης των επιστροφών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, στην ανταλλαγή απόψεων και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των Κρατών Μελών καθώς και σε οποιαδήποτε δράση προσδίδει πρόσθετη αξία στην αντιμετώπιση του μεταναστευτικού φαινομένου. Ιδιαίτερα σημαντική για την Ελλάδα είναι η εξεύρεση εναλλακτικών πρακτικών για την ταυτοποίηση υπηκόων τρίτων χωρών από τις Προξενικές Αρχές, λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη συνεργασίας σε ότι αφορά την υλοποίηση αναγκαστικών επιστροφών. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται κάθε εργαλείο που παρέχεται μέσω της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (π.χ. εφαρμογή των Standard Operational Procedures για το Μπαγκλαντές, οργάνωση Task Force κ.λπ.).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 – ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Παρακαλείσθε να συμπεριλάβετε εδώ κάθε πληροφορία που θεωρείται ευαίσθητου χαρακτήρα και δεν προορίζεται για διάδοση δημοσίως.